

ШЫН

СОВЕТ ЭВИЛЕЛИНИҢ КОММУНИСТИК ПАРТИЯСЫНЫҢ ТЫВА ОБЛАСТЬ БОЛГАШ
КЫЗЫЛ ХОРАЯ КОМИТЕТИНИҢ, АЖЫЛЧЫ ЧОННАР ДЕПУТАТТАРЫНЫҢ
ОБЛАСТЬ БОЛГАШ КЫЗЫЛ ХОРАЯ СОВЕТТЕРИНИҢ ОРГАНЫ

1956
МАРТ
7
СРЕДА
№ 50 (3503)
Өртөз 20 коп.

Совет чурт тайбың экономикапиг чарыштың оруктарыңга
ССРЭ-ниң кол экономикапиг сорулгазы—чоннуң киж и саныңга про-
дукция бүдүрер палазы-биле эң-не сайзыраңгай капиталистиг
чурттарны чедерин болгаш эртерин төөгүлүг эң кыска хуусаа-
ларның иштинде шийипирлээрде ам бүгү-ле эргежок чугула чүүл-
дерлиг болуп турар деп Совет Эвилелиниң Коммунистиг партия-
зының XX съездизи санап тур.

1956—1960 чылдарда ССРЭ-ниң улус ажыл-агыйын хөгжүдериниң алдыгы беш чыл планының талазы-биле

СЭКП-НИҢ XX СЪЕЗДИЗИНИҢ ДИРЕКТИВАЛАРЫ

(Уланчызы. 3-геи № 49 (3502) солунда).

Суг оруктарының чанында турар бүдүрүлгелерге амгы
ажылдап турар механизациячтан причалдары болгаш дү-
жүрер базалары сайырадырын болгаш чааларын тудурын
хандырар.

Судно чоруур каналдарының транспорт талазы-биле ажы-
тталын экижилер. Беш чылдың дургузунда Москва аттыг
канал-биле болгаш Ак далай — Балтийниң Сталин аттыг
каналы-биле чүк сөөртүлгезин бүдүн чартык катаптап
эвээш эвес база Волга-Доннуң Ленин аттыг каналына
чүк сөөртүлгезин үн катап улаттырар. Белая, Сونغу
Двина болгаш Вытега хемнерге судно чоруурунун бай-
далын экижилер талазы-биле болгаш Волгага, Каммага,
Днепрге болгаш Сибириниң магистральдыг хемнеринге ав-
томаттыг болгаш электрлиг демектерин калбаа-биле
нептереткеш, суднолар чоруурунун байдалын чаар-
тыр талазы-биле ажылдарын улам ыңай чорулар.

Шимчээшкениниң дүгдээшкениниң бедиткен суднолар-
биле флотту долдурар болгаш беш чылдың дургузунда ни-
нги күчүгү барык 720 муң азг күштүг бүксирлиг болгаш
боду чоруур чүк судноларын база нинги чүк көдүрер
күчүгү 2.245 муң тонна боду чорбас судноларын болгаш
нинги күчүгү 180 муң азг күштүг пассажир судноларын
Хем флотунун министрствонунга бээрин хандырар.

Бар турар судно сөөтөр бүдүрүлгелерин чаартыр бол-
гаш чааларын тулуп кылыр, чүк тыртар күштерин сис-
тематынның талазы-биле флоттук ажылын хандырарына
септелге-ажылдалыг базаларын организастар.

Порттарга болгаш судно өртөөдөрлөргө судноларның
агаа турар чоруун кызырар болгаш чүктөр чедирлел-
гезин дүгдээшкениниң бедитер; 1955 чыл-биле деңиз-
1960 чылда кургак чүктөр дажырына хемнеринг бүк-
сирлиг судноларын бүдүрүчүлүгүн 30 хуудан эвээш
эвес, боду чоруур чүктүг судноларын — 36 хуу болгаш
боду чорбас судноларын — 33 хуу бедитерин хандырар.
Суг транспортунга чүк болгаш салгыг ажылын экижилер
болгаш хем транспортунга чүк сөөртүр талазы-биле ми-
нистерстволарың болгаш ведомстволарың соңуургалыг
чоруун бедитер талазы-биле хемчеглерин боттандырар.
Чүк сөөртүлгезиниң бот-үнезин 21 хуу хире чингедир.

Биче хемнерин транспорт талазы-биле улам ыңай ши-
гээлип ажылдарын болгаш ол хемнерге чүк дажылгазын
сайырадырын хандырар.

3. Далай транспортунун талазы-биле чүк эргилдизин
барык 2,1 катап улаттырар. Иракы Чөөн чүк, Азов —
Кара-далай, Сونغу болгаш еске-даа бассейнерге чүк
дажылгазын улам ыңай сайырадыр болгаш дашкаар үндүр
база дашкаартан киирер чүктөрүн дажырына ала-чурт
товнажынын нинги деңизин, база ол ышкаш Сونغу далай
оруну улам ыңай сайырадырын бедитерин хандырар.

Далай порттарының хөгжүдизиниң техниктиг деңгелин
бедитер. Порттарга 10 муң метр хире механизациячтан ту-
руштары болгаш 200 муң дөб. метр скалаттарын ажылда-
га киирер. Чаа бедитерүүчүлүг чүк дүжүрер механиз-
мнерин нептередир. 1960 чылда чүк чүдүрер болгаш дүжү-
рер ажылдарын комплекслиг механизациянын далай пор-
тарына 65 хуу чедир чедирер.

Далай порттарын чаартырын болгаш хөгжүдери оларның
чүк эргилдизинг дүүштүр хандырар.

Далай флотун шимчээшкениниң дүгдээшкенини бедит,
эң-не камнагалыг суднолар-биле долдурар. Беш чылдың
дургузунда Далай флотунун министрствонунга нинги чүк
көдүрер күжү барык-ла 1.140 муң тонна кургак чүктүг
судноларын, 460 муң тонна нефть кудар судноларын, нинги
күчүгү 198 муң азг күштүг пассажир судноларын болгаш
230 муң азг күштүг бүксир судноларын бээр. Шимчээш-
кениниң дүгдээшкениниң дыка бедитерин хандырар турар
өлкөн сайырадыр шимчелдиктеринг болгаш судно ме-
ханизмнерлиг далай судноларынның тудушкунун боттандырар.

Бирги ээлчегде порттарга судноларын агаа турар чо-
руун кызырар база судноларын кургак маңнаар чо-
руун эвээждейп тургаш, беш чылдың дургузунда нефть кудар
далай судноларынның хүн-дүн иштинде бүдүрүчүлүгүн 25

хуудан эвээш эвес болгаш кургак чүктүг судноларын —
34 хуу улаттырар.

Далай флотунун техниктиг байдалын экижилер, судно-
ларын септелгезиниң хуусааларын кызырар, суднолар сө-
төр бүдүрүлгелерин, алаңгыя Иракы Чөөн чүк бассей-
нинде бүдүрүлгелерин күчүлериң ажылдарын бедитер;
Пахожа, Туапсе, Живовта, Ленинградта болгаш Мур-
манскде заводдарын тудуун болгаш чаартышкынын доо-
зарын хандырар. Славянские судно сөтөр заводтун ту-
душкунунче эгелеп киирер.

Каналдарга болгаш далай порттарының чанында туруш-
тарга судно чоруурунга эргежок чугула ханы туруштары
хандырар, далай транспортунга харылааның чепсек.
херекселдерин болгаш радионавигация дерлелгелерин экижи-
лер, судноларын эштилгезиниң айымы чок чоруун ханды-
рып турар эң-не сайзыраңгай навигация херекселдери бол-
гаш дерлелгелери-биле далай судноларын чепсектээр.

Далай транспортунга сөөртүлгелеринг бот-үнезин барык-
ла 26 хуу чингедир.

4. Автомобиль транспортунун талазы-биле 1955 чыл-
биле деңиз-1960 чылда автомобиль транспортунун
чүк эргилдизин барык 2 катап улаттырар. Автомобиль
транспортунун чүк эргилдизин 40 млр. тонна-километр
ийкиле, азы 1955 чыл-биле деңиз-1960 чылда улаттыр-
ышпаан, нинги ажылдалыг автомобиль транспортунун бот
деңизин чүк сөөртүлгелеринге дыка бедитер. Төпчүткөн
сөөртүлгелерин улам ыңай сайырадырын болгаш автомо-
биль жоюлдарының ажылдалын дыка экижилерин, пас-
сажирлерин чиник автомобилдер — такси-биле дажырын
3 катап болгаш автобус-биле дажырын — 3,5 катап көвү-
дериң хандырар.

Автомобиль парекының ажылдалын үндүзүн-биле экижи-
лер болгаш чүк сөөртүлгезиниң бот-үнезин дыка чингедир
сорулга-биле министерстволарда болгаш ведомстволарда ту-
руп турар, массалыг чүк дажылгазына ажылдап турар
чүк автомобильдериниң кол кезин болгаш авто-септелге
бүдүрүлгелерин алдыгы беш чылда нинги ажылдалыг ав-
томобиль транспортунун систематынга мөөнээр.

Нинги ажылдалыг чүк автомобильдериниң бүдүрүчү-
лүгүн беш чылдың дургузунда барык 36 хуу бедитер бол-
гаш чүк сөөртүлгезин бот-үнезин 20 хуудан эвээш эвес
чингедир. Автомобильдериниң техниктиг хандырылганын
болгаш септелгезиниң базаны сайырадыр.

Калгы шыныгыг автомобиль оруктарының тудушкун
болгаш чаартылганын калбартыр.

5. Трубопроводтук транспорт талазы-биле — 1955 чыл-
биле деңиз-1960 чылда хемчээлин 83 млр. тонна-кило-
метр чедир азы 6 катап улаттырар.

6. Агаар транспортунун талазы-биле — беш чылдың
дургузунда чүк эргилдизин 2 катап болгаш пассажирлер
сөөртүлгезин хемчээл барык 3,8 катап улаттырар. Магис-
тральдыг агаар шугунарларына хей пассажирлер олурар
дүргөн самолеттарын ажылдага киирер. Магистральдыг
агаар шугунарына кол-кол аэропорттарын чаартыр.

7. Харылаа талазы-биле — амгы үеңиң мурнакчы тех-
никазына болгаш харылааның курлавырларын улуг хем-
чээлин-биле ажылдарына үндүзлөш харылааның чеп-
сек-херекселдерин улам ыңай сайырадырын болгаш чаар-
тырын боттандырар.

Харылааның кабылгыг шугунарының өзүлдезин бешки
беш чыл-биле деңиз-1960 чылда хемчээл эстүрерин боттанды-
рар болгаш коаксильдыг кабельдерин калбаа-биле нептере-
дир. Харылааның радиорелег шугунарының калбаа
четкизин тургузар болгаш беш чылдың дургузунда 10 муң
километрден эвээш эвес мыдыг шугунарын ажылдага
кирер.

Бешки беш чылда бодаарга автоматтыг телефон станция-
ларын ишкериң немелде өзүлдезин барык 2 катап
көвүдериң хандырар.

Почта харылаанының четкизин калбартыр. Бөдөө чер-
лерин телефончударын болгаш радиожударын улам ыңай
хөгжүдери хандырар.

VI. Капитал тудушкун болгаш турут индустриязының талазы-биле

1. Улетпур бүдүрүлгезиниң, транспортун, көдө ажы-
агыйын, чуртталга тудушкунун, школалар, эмнелгелер,
уруглар садгары болгаш асылдериниң база культура-амы-
дыралын тускай сорулгагыг еске-даа оран-башкынарының
тудуун хөгжүдериң талазы-биле доктааткан оналгаларын
күүсүлөр сорулга-биле 1956—1960 чылдарда ССРЭ-
ниң улус ажыл-агыйына күрүнениң капитал салышкы-
нынын нинги хемчээлин 990 млр. рубль хемчээлге (1955
чылдың июль 1-де турган өртөктер-биле), азы бешки беш
чылда бодаарга 67 хуу хей кылдыр доктадыр.

2. Капитал тудушкунче уландырып материалдыг
курлавырларын болгаш саң-хөө хөрөңгилерин улам-на
ажыктыг кылдыр ажылдарын хандырар төдөөдө хей сан-
ныг туугаларга болгаш турут объектилеринге капитал са-
лышкынарын үрүмкөп быдардыр чорукту бөдүрбас,
төдөөдө хөрөө экижилер болгаш төдөөлөшкөнгө күрү-
нениң аска-хөрөңгизин төгөткөз чорукка чедирп турар
артык чоруктарын ууттаар.

Чаа бүдүрүлгелерин тудурунга болгаш ам ажалдап турар
бүдүрүлгелерин калбартырына төдөөлөдериң ажылдап
дылдыра эртерин болгаш техниканың эң чаа чедикши-
кениниң, ол ышкаш ала-чурттуг болгаш дагышкының
мурнакчы бүдүрүлгелеринде чедип алдыган техника-эко-
номиктиг эң бедик көрүтүлгелерин барымдаалар.

Төдөөлөшкөнгө хуусааларын кызырар; 1956—1957
чылдарда чуртталга бажынарының болгаш культура-амы-
дыралдыг тускай сорулгагыг оран-башкынарының тудуун
чангыс аай төдөөлөдериң-биле тудурынче шилчигени доозар;
үлөтпур бүдүрүлгелерин, транспортун, харылааның бол-
гаш көдө ажыл-агыйын тудушкунун чоекко 2—3 чылдар-
ның иштинде колдуула чангыс аай хевирлиг төдөөлөдөр-
биле тудурынче шилчигер.

3. Турут индустриязының улам ыңай хөгжүдизин хан-
дырар. Тудушкунун хуусааларын дыка кызырар, турут

ажылдарының, ылангыя чуртталга болгаш культура-амы-
дыралдыг тудушкунунда ажылдарың шынарын экижи-
лер, беш чылдың дургузунда турут-эптешкин ажылдары-
ның үнезин сметада көрдүгөн үнеден 7 хуудан эвээш
эвес чингедир.

Чып эптээр бетон конструкцияларын болгаш кезектерин
чик бетондардан, улуг блоктардан болгаш заводка белет-
көз беле кезектерин кылдыган конструкцияларын
калбаа-биле ажылдарының аргазы-биле, ол ышкаш ту-
душкунун комплекслиг механизациянын бүгү хемчегер-
биле нептередириниң аргазы-биле турутту улам ыңай ин-
дустриализастарын боттандырар.

Чып эптээр бетон конструкцияларын ажылда-
рын 1960 чылда 28 мл. кубометр чедир, оларынч иш-
тинден 7 мл. кубометрин күштүг быжылгаан бетондардан
кылыр. Тудушкунга эң сайыраңгай демир бетон чып-эп-
тээр конструкцияларын эң сайыраңгай хевирлерин
ажылдап кылыр болгаш нептередир. Демир бетон кон-
струкцияларга эвээш немелде холуксаалыг канцарын, бедик шы-
нарыг быжыг сымырган демирлерин, ол ышкаш про-
каттыг камналгалыг хевирлерин турутта ажылдарың дыка
калбартыр. Тудушкунга металлды болгаш мынты улуу-би-
ле камнаарын хандырар.

Эң сайыраңгай машиналар-биле болгаш механизм-
биле туугаларын дерип. Беш чылдың дургузунда тудуш-
кунга экскаваторларын санын 3 катаптан эвээш эвес ула-
тырар, өң иштинде 0,15 болгаш 0,25 кубометр довурак
улар чангыс хымшыгыг экскаваторларын паркын дыка
улаттырар. Турутта машиналарын болгаш механизмнерин
ажылдарын экижилер. Турут машиналарын болгаш
транспорт херекселдериниң септелгезиниң талазы-биле за-
водтарын болгаш мастерскаларын күчүзүн калбартыр, сеп-
телге заводтарын, бирги ээлчегде улут тудушкунун район-
нарынга тургузар.

Министерстволарың болгаш ведомстволарың чергелеш-
тир ажылдап турар бичин үрүмек турут организацияларын
улаттыр каттыштырарын үргүчүлээр. Чуртталга бол-
гаш культура-амыдырал туугаларын улам ыңай экижилер со-
рулга-биле Москваның, Ленинградтын болгаш Киевтин чы-
жээ-биле улут-улут хоорайларга деиискээр аайы-биле чангы
бугаар ажылдап турут организацияларын тургузар, алы-
аңгы ведомстволарың бичин үрүмек турут организа-
цияларын оларга каттыштырар. Чурттуң чөөн-чүк районнары-
нда ажылдап турар турут организацияларын күчүзүн дыка
улаттырар болгаш ол районнарга туруттуң чаа организа-

цияларын болгаш турут материалдарын, конструкцияларын
болгаш кезектерин бүдүрер талазы-биле районнар бүдүрүл-
гелерин тургузар. Эптээр болгаш специализастаан ажылдарын
бүдүрер талазы-биле специализастаан организацияларын ула-
ттыр каттыштырар болгаш күштедирер база нинги турут
ажылдарын бүдүрер талазы-биле специализастаан организа-
цияларын тургузар. Турут индустриязының ажылдакчыла-
рынга чуртталга бажынарының болгаш культура-амы-
ралдыг тускай сорулгагыг бажынарының тулуун калбар-
тыр.

VII. Күш-ажылдың бүдүрүчүлүгүн бедидер талазы-биле

1. Бүдүрүлгени өстүрер талазы-биле оналгаларын күс-
седириң болгаш улустун чангай байдалын улам ыңай бед-
идериниң шийиптир чүдү болуп күш-ажылдың бүдүрүчү-
лүгүн чаа күштүг көдүрүшкүн хандырар.

Күш-ажылдың бүдүрүчүлүгүн бедидер болза, чаа нини-
лел тургузуунуң тилелгезинг эң кол чүд болуп болгаш
«Коммунизм дөргө, эки туралыг, кеңердиг, каттышкан,
мурнакчы техниканы ажылдап турар, ажылчынарың күш-
ажылының, капиталызының бодаарга, дөдө бүдү-
рүчүлүгү болуп» деп улут Ленин айткан.

Чуртта күчүлүг индустриалдыг базаның бар болуп тура-
ры болгаш алдыгы беш чылда улус ажыл-агыйының бүгү
ажылдарын бодунун техниктиг деңгелиниң талазы-биле чаа,
улам-на бедик чадага шилчигерин хандырар турар калба
кечегелерин боттандырар, ол ышкаш амгы үеңиң тех-
никазын чедикшиңиң шилчегинг ап турар ажылчин болгаш
тускай эртеринг калдарын бар болуп турары база оларын
улам-на өзүп турар хемчээлдерге белеткээр күш-ажылды
бүдүрүчүлүгүн өстүрерин дүргөн темпелеринге бодунар
улут аргаларын тургузуп турар.

2. 1956—1960 чылдарда күш-ажылдың бүдүрүчүлүгүн
өстүрер талазы-биле даражыныг оналгаларын доктадыр:
үлөтпурге—50 хуудан эвээш эвеске, ол болза, колдуунда
күш-ажылдың техниктиг чепсекелешкенин өстүреринг
база мурнакчы техниканы болгаш технологиянын нептеред-
риниң, бүдүрүлгө чорутууларын комплекслиг механиз-
астарын болгаш автоматчыларын бүгү хемчег-биле калбар-
тырын, дерит-херекселдерин чаартырын, бүдүрүлгелерин
специализастарын калбаа-биле хөгжүдериң болгаш агаа
үндүлөш бүдүрүлгениң шуштутууга методтарын непте-
редириниң, күш-ажылды организастарын үндүзүн-биле
экижилерин болгаш ажал шыгының чидирлерин
ууттаарынын, ол ышкаш дузалал ажылдарга күш-
ажылдың чарыдалын кызырарының күсели-биле боттанган
турар ужураар;

тудугга—тудугну улам ыңай индустриализастарына,
чып эптеп алыр конструкцияларын болгаш кезектерин
калбаа-биле ажылдарына, турут ажылдарын комплекслиг
механизастарын колдуула доозарына, күш-ажылды орга-
низаастарын шыгызын-биле экижилерин болгаш немел-
де дузалал ажылдарга күш-ажыл чарыдалын эвээжедиринг
үндүлөш 52 хуудан эвээш эвеске;

демир орун транспортунга — демир оруктарың техник-
тиг чепсекелешкенин улам ыңай өстүрериниң, электро-
востар болгаш тепловостар-биле сөөртүлгелерин бот деңиз-
ин бедидериниң, хей чүк сөөртүр чаа вагоннар-биле пар-
ты немээриниң, орук ажал-агыйын чаартып кылырын бот-
тандырарынын, поезддер шимчээшкениниң ажылдап
дүгдээшкенин улаттырарынын болгаш оларынч орутмаз
деңгелин бедидериниң, ол ышкаш күш-ажылды организа-
астарын экижилеринг күсели-биле 34 хуу хиреге;

механизастыгтан установкаларын болгаш дерит-херек-
селдеринг судноларын амгы үдөгүг күчүлүг хевирлери-
биле флотту немээриниң, флотту ажылдарын экижилериниң
күсели-биле далай транспортунга—40 хууга, хем транс-
портунга — 35 хууга;

сөөктөргө болгаш күрүнениң дузалал көдө ажыл-агый
бүдүрүлгелеринг — көдө ажыл-агый курлавырларын ажал-
дап кылырын болгаш ажаап алырын талазы-биле
ажылдарын комплекслиг механизастарын доозуп, мал
ажылды хей күш үнөр ажылдарын механизастарының
деңгелин дыка бедитер, көдө ажыл-агый продукциянын
чидиргелерин чайлады, ол ышкаш күш-ажылды органи-
заастарын шыгызын-биле экижилдиг тургаш, 70 хуу хиреге.

Ажылдагыг черлерин 100 гектар бүртүгүгө хама-
рыштыр продукцияның центнер бүртүгүн күш-ажылдың
чарыдалын хартага кызырар тургаш, көдө ажыл-агый
продукциянын бүдүрерин дыка көвүдериң эң чугула со-
рулга деп санаар.

3. Алдыгы беш чылда көдө ажыл-агый бүдүрүлгезин
хөгжүдериң талазы-биле оналгаларын күседириң ханды-
раында холкозтарга күш-ажылдың бүдүрүчүлүгүн бедидер
онза чугула ужура-дузалыг.

МТС-теринг ажал-техниктиг суурун быжылгаары
болгаш көдө ажыл-агый ажылдарын механизастарының
болгаш электржидериниң деңгелин дыка бедидер, көдө
ажыл-агый эртериниң болгаш техниканын чедикшиңи-
рин калбаа-биле нептередир, чурттуң районнарының бол-
гаш холкозтарының аайы-биле чер болгаш мал ажылын

бүдүрүлгелеринг — көдө ажыл-агый курлавырларын ажал-
дап кылырын болгаш ажаап алырын талазы-биле
ажылдарын комплекслиг механизастарын доозуп, мал
ажылды хей күш үнөр ажылдарын механизастарының
деңгелин дыка бедитер, көдө ажыл-агый продукциянын
чидиргелерин чайлады, ол ышкаш күш-ажылды органи-
заастарын шыгызын-биле экижилдиг тургаш, 70 хуу хиреге.

Ажылдагыг черлерин 100 гектар бүртүгүгө хама-
рыштыр продукцияның центнер бүртүгүн күш-ажылдың
чарыдалын хартага кызырар тургаш, көдө ажыл-агый
продукциянын бүдүрерин дыка көвүдериң эң чугула со-
рулга деп санаар.

3. Алдыгы беш чылда көдө ажыл-агый бүдүрүлгезин
хөгжүдериң талазы-биле оналгаларын күседириң ханды-
раында холкозтарга күш-ажылдың бүдүрүчүлүгүн бедидер
онза чугула ужура-дузалыг.

МТС-теринг ажал-техниктиг суурун быжылгаары
болгаш көдө ажыл-агый ажылдарын механизастарының
болгаш электржидериниң деңгелин дыка бедидер, көдө
ажыл-агый эртериниң болгаш техниканын чедикшиңи-
рин калбаа-биле нептередир, чурттуң районнарының бол-
гаш холкозтарының аайы-биле чер болгаш мал ажылын

бүдүрүлгелеринг — көдө ажыл-агый курлавырларын ажал-
дап кылырын болгаш ажаап алырын талазы-биле
ажылдарын комплекслиг механизастарын доозуп, мал
ажылды хей күш үнөр ажылдарын механизастарының
деңгелин дыка бедитер, көдө ажыл-агый продукциянын
чидиргелерин чайлады, ол ышкаш күш-ажылды органи-
заастарын шыгызын-биле экижилдиг тургаш, 70 хуу хиреге.

Ажылдагыг черлерин 100 гектар бүртүгүгө хама-
рыштыр продукцияның центнер бүртүгүн күш-ажылдың
чарыдалын хартага кызырар тургаш, көдө ажыл-агый
продукциянын бүдүрерин дыка көвүдериң эң чугула со-
рулга деп санаар.

ажыктыг кылдыр таарыштырары база специализастары, ол
ышкаш холкозтарын болгаш МТС-терин удурут калдары
биле болгаш тускай эртеринг-биле быжылгаары болза,
ажылдагыг черлерин 100 гектар бүртүгүгө көдө ажыл-
агый продукциянын алырын улуу-биле көвүдери, холкозтар-
га күш-ажылдың бүдүрүчүлүгүн барык-ла ийи катап бед-
идер арганы бээр.

Көдө ажыл-агый министрствозу, ол ышкаш чер-черинг
партия болгаш совет органдары, МТС-теринг болгаш холкоз-
тарынч удуруткучулары көдө ажыл-агый техниказын ажи-
тыг кылыр ажылдарын, көдө ажыл-агый продукциянын
өстүреринг болгаш күш-ажылдың бүдүрүчүлүгүн бедик
көргүзүлгелерин чедип алган мурнакчы холкозтарын болгаш
МТС-теринг дуржулазын массалыг нептередирин, күш-
ажылды организастарын экижилерин болгаш күш-ажылды
сагыла-чуруну быжылгаарын, агаа үндүлөш холкоз-
чударын орутталарын дыка бедидерин хандырар ужураар.

4. Күш-ажылды болгаш ажал төдөөлөр организастары-
нда четкестерин эң дүргөн чайладыр база ажылдакчыларын
бодунуң күш-ажылының түндөлөринг хууда материял-
дыг соңуургалынын күштедирер сорулга-биле:

техниканы болгаш бүдүрүлгени организастарының
амгы үдөгү деңгелин дүгжүп турар, ажылдап кылырын
техника талазы-биле үндүлөткөн

1956—1960 чылдарда ССРЭ-нің улус ажыл-агыйын хөгжүдөринин алдыгы беш чыл планының талазы-биле СЭКП-нің XX съездинин директивалары

(Уланчызы).

лерин ажылдап кылырын ССРЭ-нің Министрлер Чөвүдөөнө дагыр. Моң-биле кады бирги ээлгеде, 1957 чылдан эгелеш, чер аадында болгаш илг чөткөдө ажилдап турар ажылчылар кызырган ажыл хүнүнө шилчиген турар ужурул. Байдалдарын айы-биле үстүрүнүч чотугалы деп көрдүгөн алдырларын беш хүнүг ажыл неделяныче (8 шак ажыл хүнүг ийи дымтаныр хүннөргө) шилчир.

1956 чылдан эгелеш ажылчыларга болгаш албан-каагыларга дымтаныр хүннөргө болгаш байраал мурнуула-гы хүннөргө ийи шак кызырган ажыл хүнүн доктадыр.

1956 чылдан эгелеш 16-дан 18 хар чедир элэди уруглар-га 6 шактыг ажыл хүнүн катап тургузар.

Кызырган ажыл хүнүнө шилчиге ажылчыларнын болгаш албан-каагыларнын ажыл төлөвүнүн кызыр-дышынын чокка чорутууга турар ужурул.

4. Ажылчын хөжөөнүнүн күш-ажылынын болгаш чурт-талгазынын байдалын бүгү хемчег-биле экижидер. Не хөжөө-нөргө немелде чингелдерин көөр, ылангыя саатан-ганынын болгаш төрөөнүн талазы-биле шөлөөдөрүн ху-саалын угаттырар.

5. Чер болгаш мал ажылынын продукциянын дыка кө-вүдөдирин болгаш колхозчуларын күш-ажылынын бүү-рүчүгүн беддеринге үндөшкө, хамыктын мурнууда нитинин ажыл-агыйынан орулгаларын көвүдөдирин кү-сөд-биле колхозчуларын акша болгаш натур орулгаларын ортума-биле 40 хуудан эвөөш эвес көвүдөдир; колхозтарын нити фондуун дыка көвүдөдир.

6. Ажылчыларнын болгаш албан-каагыларнын социал-страховенинин талазы-биле пособиелерге болгаш төлө-дөргө, социал хандырылга талазы-биле пенсияларга, хей уругларын болгаш бот-нелерге пособиелерге, өөрени турар-ларын стипендияларынга, эмгектеги хаалас дуалам-чынынга, санаторийлерге болгаш дымтанылга бажына-рымче хаалас болгаш чингелдеги путевкаларга, хаалас өрө-дөргө болгаш квалификация беддеринге, шөлөөдөр үстөдө ажыл төлөвүн төлөп бөринге болгаш ажылчын чоннарга өскө-дээ төлөдөргө база чингелдереге күрөө чарыдаларын 1955 чылда 154 млрд. рубль турганынан 1960 чылда барык-ла 210 млрд. рубль чедир көвүдөдир. Бүдүк раздаттарын пенсияларын хемчеглерин дыка көвүдөдир тургаш пенсия хандырылганын чурукчулар, а хөдүн өртүр бедик пенсияларын хемчөөдөрүн кудуладыр; назылап кыраанын хандырынын, а ол ышкаш нитиге ажыктыг күш-ажылын калыпта таарымчалык байдалга кымып боур инвалидтерин ажылга кирип алдыр экижидер.

7. Күрөө болгаш кооператив садынын үүрмөктө садар бараан саарылганын беш чыл дургузунда 50 хуу хире көвү-дөдир; оң-биле кады көдөргө үүрмөктө садар бараан саарылганын улам бедик көвүдөдир хандырар.

Эң чутуга бараанынын чонга садыгларын 1955 чылга деңгээрге, 1960 чылда барык дараада хемчөөдөргө көвү-дөдир: айт продуктуларын—85 хуу, балык продуктуларын—59 хуу, мал саржаан—57 хуу, үнүш үстөрүн—60 хуу, сүттү болгаш сүт продуктуларын—2,7 катан, сырын—2,4 катан, күш чургуларын—2,6 катан, чигирин—70 хуу, хөв-сөөк кымылгыч пестерин—30 хуу, дүтөч кымыл пестерин—2 катан, торгу пестерин—2 катан, лөйдан кымыл пестерин—3,6 катан, дараан кымылларын—67 хуу, хөм идиктерин—65 хуу, мебельди—2 катан, шактарын—70 хуу, чадаг тергелерин—46 хуу, радиопримкилерин—2,2 катан, телевизорларын—5 катан, бажыга хергелер соо-дукчуларын—4,7 катан, доозун соорудукчуларын—3,9 катан, хөп чуур машиналарын—6 катан. Чонга болгаш колхозтарга ылаш болгаш тууду материалдарын, ылангыя цементин садыгларын 2,5 катан, шиферин—2,1 катан, чым-чак шымырын—70 хуу калбартыр.

Республикаларын, крайларын болгаш областтарын үү-рмөктө садар бараан саарылганын азы-чөк болгаш үстү-пүр бараанынын чер-чер куралдарын угуу-биле кө-вүдөдир көөр.

Чер-чер органынын нити-натиын дөткүр болгаш бүдүргөдө көвүдөдир база мал ажылынын продуктуларын-биле чонун хандырылганын экижидер дөш оларын хари-салгалын беддер сорулга-биле хуваалдын системанын-га төвүдүгүнүн принциптери чонун хандырылганын бар куралдарын ажылгаар талазы-биле чер-черин нити-натиын хөгжүдөр-биле шын дүгүн таарымсын дөш хуваалдын сүтүр турар системанынга өскөдөргө кири-рер.

Садыг четкиниге ажылчын черин санын беш чылда 40 хуудан эвөөш эвес көвүдөдир төлөдө, магазинерин болгаш азы-чөк чингелдерин чектизин калбартыр. Садыг четкиниге амгы үенин дерилгелери-биле чөпсөдөрүн болгаш өзүп турар бараан саарылганын негелдерин дүгүн турар болгаш садыгын культуранын беддерин турар садыгын дешилде-дик методтарын калбаа-биле ажылгаарын хандырар.

Чонга садар бараанынын баш бурунгаар шоник сава-дарын угуу-биле көвүдөдир, садыгларын чөк магазин-дерин чектизин, а ол ышкаш автоматтар дамчытыр са-дыгларын калбартыр, ол чорук садып алыкчыларын хан-дырарын дыка экижидер, садыгта күш-ажыл чарыгалын кызырган болгаш саарылганын чарыгалын өвөөдөдир ар-ганы бөөр. Шуудунап садыгларын хөвирин бүгү хемчег-биле калбартыр. Садыгта болгаш нитинин чөмөннелге-чер-леринге хергелер автоматтарын массалыг бүдүрүп үндү-рер, организаастар.

Бүдүргө-биле садыг аранын артык эвөөларын чай-доттам, бүдүргө черлеринде садыг четкиниге бараан-нарын шимчөөшкенин дүгүдөдир, садыг четкиниге ба-раанынын төвүдүгүн чедирчелерин бүгү чөткөргө ор-ганизастар болгаш бараанынын, ылангыя көдөргө чер-лерге, аргы өвөөгүн чедирчелерин, а ол ышкаш көдөргө сөөгүн чөткө садыгларын практиказын калбаа-биле негте-рер.

Бараанынын кадалгалын хандыры-биле болгаш ма-газинерге киржиге чедир бараанынын сорттарын органи-заастар-биле сакталарын, соодукчуларын болгаш ногаа шыгжаар черлерин туудушкунун көвүдөдир, ол чорук ма-газинерин херектиг асортментиндег бараанын-биле хан-дырарын экижидер ужурул.

Беш чыл дургузунда столоваяларын четкини 50 хуу-дан эвөөш эвес болгаш нитинин чөмөннелге черлеринге продукция кымып үндүрерин 75 хуу хире көвүдөдир.

Фабрикалар, заводтар, шахталар, МТС-тер, совхозтар бол-гаш өөргөдөгү черлеринин чанынга столоваяларын четки-ни болгаш нитинин чөмөннелге черлерин-биле түгө ажыл-лап тураларын эвес, харын база оларын өг-бүдөдө хан-дырар төлөдө, ылангыя нитинин чөмөннелге столовая-ларын четкини калбартыр, ол чорук хөжөөнүнүн күш-ажылын чингелдир ужурул.

Школазынын чөмөннелгениге школа столоваяларын болгаш буфеттеринин четкини угуу-биле калбартыр.

Столоваяларга, кафе-терге, чайнааларга, закусоиналарга болгаш буфеттерге хергелекчилерин боттары хандыры-нынче шилчигени бүгү чөткөргө хандырар, ол болза хергелекчилерин хандырылганын дүгүдөдир болгаш экижидер ар-ганы берин турар садыгын өң-не ажыктыг хөвирин боур.

Белен чөмөннелге бөрүн болгаш белен чөмөннелге хергелекчилерин чыгыларын баш бурунгаар хүдөп алдырар өг-гү хемчег-биле хөгжүдөр.

Амгы үени өң-не сайырангай механизмдерин база дерил-херекселдерин (картофель картукчыларын, ногаа дооракчы-ларын, хлөб кезикчилерин, сава чуукчуларын, бедик бүү-рүчкүлүг таарымчалыг кууна механизмдерин болгаш өскө-келерин-дээ) нитинин чөмөннелге черлеринге тургузуу тургаш, чөм бөлөктөрүнүн хей күш үнөр ажылдарын ме-ханизастар.

Столоваяларын болгаш закусоиналарын чаз техника-биле чөпсөдөргө болгаш оларга ажылдап мурнакы методтарын ажылгаарын белен чөмөннелге өртөк-үвөсүн чингелдерин хан-дырар болгаш нитинин чөмөннелге черлеринин хандырыл-ганын ажылгаар турар чонун санын көвүдөдиринге дуа-лаар.

Күрөө болгаш кооператив садынын саарылга чарыгалын 17 хуу хире кудуладыр.

Колхозтарын болгаш колхозчуларын артыкшыдыг кө-дө ажыл-агый продуктуларын коммиссионуг өвү-биле хергел-кооперациянын садыгларын дөшөдөргө тургаш, кол-хоз садынын улам ылай калбартырга бүгү хемчег-биле ду-лаар. Хоорайларга болгаш ажылчын суураарга колхоз ры-ноктарын чагайжыдыр экижидер.

Совет садыгын үндөшкө-биле экижидеринге садыгын болгаш нитинин чөмөннелге черлеринин ажылынын хүн-дүгүнүчү контроль ботандырырга ажылчын чоннарын калбаа кырылганын хандырыр өргөжөк чутуга.

Заводтарга, фабрикаларга, албан болгаш өөргөдөгү чер-леринге хей-нити контрольнун организаацияларын, а хө-дөргө—хергелек кооперацияларын организаацияларын азын болгаш ревизия комиссияларын ажылы оларын ажыл-чорудуганын ажылчыларын, албан-каагыларын, колхозчуларын болгаш өг-бүдө өзөдөрүн калбаа-биле кириш-тирип тургаш экижидер.

8. Чуртталга туудушкунун дыка экижидерин болгаш угуу-биле калбартырын өргөжөк чутуга деп санаар. Беш чылдын дургузунда хоорайларга, ажылчын суураарга болгаш көдө черлерге күрөө хөргөлгөдөрүн күсөд-биле нити шөлү 205 млн. дөшөдөргө метр шөлүг, азы бедик беш чылдын-дан барык-ла 2 катан хей чуртталга бажынынын түдөр.

Чуртталга бажынынын туудушкунун болгаш оларын азынгалга киригерин талазы-биле доктаанган онзалгаларын мазыла күдөдирин өргөжөк чутугалычче партия, совет болгаш ажыл-агый органынын удурутчу-ларын кичөөгөйи угандырар.

Ажылчыларын, албан-каагыларын болгаш колхозчу-ларын боттарынын шыгжамдарын күсөд-биле база күрөө болгаш колхоз чөмөннелге дуаламчы-биле чурт-талга бажынынын туудушкунун ботандырырга оларга калбаа-биле дулаар. Ол сорулга-биле чангыс-ай бажы-нарын комплектиг кезектерин, тууду материалдарын бол-гаш дерилгелерин чонга садыгларын калбартыр.

Чангыс-ай төлөвүдөдөрүн калбаа-биле ажылгаарын, ажылдарын индустриалыг методтарын негтедиринин, заводка кылган бедик кылгаларын болгаш кезектерин өртөк-үвөсүн чингелдерин, архитектуруг артык чүдөдөрүн болдурбазынын болгаш туудушкуну хуурааларын кызыр-нын күсөд-биле чуртталга туудушкунун өртөк-үвөсүн беш чылдын дургузунда 20 хуудан эвөөш эвес чингелдир.

Бар чуртталга фондуун чурумчуларын болгаш кадалгаларын база чуртталга бажынынын улам ылай чагайжыдырын чу-гула сорулга деп санаар.

Хоорай чонунун коммунал хандырылганын экижидерин хандырар. Суг дамчыдылганын болгаш канализациян, чыгылгылганын болгаш электринин четкилерин улам ылай хөгжүдөрүн баш бурунгаар көөр. Бешки беш чылга деңгээрге алдыгы беш чылда газификастаан квартираларын санын 2,5 катан көвүдөдир. Чонун хоорай транспорту-биле, чунар бажынар-биле, хөп чуур черлер-биле хандырынын экижидер болгаш хоорайларын чагайжыдыр талазы-биле өскө-дээ хемчеглерин чорудар.

9. Нити өртөмүн ортумак школазынга (он чыл) бол-гаш тускай ортумак өөргөдөгү черлеринге уругларын болгаш аныктарын өөдөр арга-биле хоорайларга болгаш көдө чер-лерге бүгү-нити ортумак өөргөдөгүн колдуула боттан-дырар. Амгы үенин үстүрү болгаш көдө ажыл-агый бүдү-рүгүнүн өң чутуга адырлар-биле өөргөдөгү черлерин та-ныштырынын хандырып тургаш, нити өртөм школазынга политехниктиг өөргөдөгүн хөгжүдөр. Өөргөдөгүн нитиге ажыктыг күш-ажыл-биле сырын харилаштырынын хан-дыр, күш-ажылды коммунист өвү-биле көөрүнге өзүп өрөп салгачыларын экижидер.

Школаларга өөргөдөгү-кажыдылганын ажылдын деңгээли беддер, хоорайга болгаш көдө уругларын школадан дашкаар албан черлеринин четкини калбартыр. Школалар ортузунга кижиндиги ажылды чорударына клубтарын, култура орулгаларын болгаш бажынынын, техника бажы-нарын болгаш өскө-дээ культура-чырыдынын албан чер-лерин улам калбаа-биле кириштирерин хандырар.

Нити өртөм школазынын өөргөдөгү-материалдыг сү-рун быжыгалар. Бешки беш чыл-биле деңгээрге алдыгы беш чылдын дургузунда хоорай болгаш көдө школазынын ту-душкунун хөмчөөлүн барык ийи катан угаттырар. Шо-ла интернаттарын четкини калбартыр. Көдө школалар туудушкунунга болгаш оларын дерил херекселеринге кыж-көз-төрүн улам-на калбаа-биле кириштирерин чутуга деп са-наар.

Ортумак өртөмүн эвес ажылчын чоннарын нити куу-турат деңгээли беддер сорулга-биле зооний болгаш кезжөк нити өртөм школазынга ажылчын чоннарын бүдүргөдөгүн чартыктырбай өөдөр төлөдө, алдыгы беш чылда ол школазынын четкини улам ылай хөгжүдөрүн тү-гүчүлөдөр.

Ортумак школазынын үстүк-калбастарына, ортумак тус-кай болгаш дөдө өөргөдөгү черлеринге өөргөдөгү өртөк төлөдөрүн күш чөк болдурар.

10. Дөдө болгаш ортумак тускай өөргөдөгү черлерин бөлөктөрүнүн шынын улам ажыл-агыйын болгаш культу-ра тургузушкунун негелдерин хандырар хемчөөгө бөлөк-көдөрүн көөр. Беш чылдын дургузунда дөдө болгаш ортумак өртөмүн специалистерин нити бөлөктөн үндүрерин бедик беш чылга деңгээрге бүдүн чартык катан хире, а аар үстү-пүрүн адырларынга, туудушкунга, транспортка болгаш көдө ажыл-агыйга—барык ийи катан көвүдөдир.

Инженер-техниктиг албан-дугада ажылдап турар прак-тиктөргө, а ол ышкаш ажылчыларга болгаш колхозчуларга бүдүргөдөгүн чартыктай дөдө болгаш ортумак тускай ар-

тем чедип алыр калбаа арганы бөөр төлөдө, дөдө болгаш ортумак тускай өртөмүн кезжөк болгаш зооний өөргөдөгү-н дыка калбартырын ботандырар.

Чуртка дөдө өөргөдөгү черлерин таарымчалыг тургузарын хандырар; Уралдын, Сибиринин, Ираккы Чөөн чүктүг болгаш Казахстаннын районнарында өөргөдөгү черлеринге ол райо-нарын тускай өртөмүн болгаш талазы-биле өзүп турар негел-дерин хандыры-биле тускай өртөмүн бөлөктөрүн кал-бартыр.

Дөдө болгаш ортумак тускай өөргөдөгү черлерин амгы үенин өөргөдөгү-лаборатория дерилгелери-биле чөпсөдөргө экижидер, оларын материалдыг сүрун быжыгалар.

11. Өртөмүн бүгү хемчег-биле хөгжүдөр. Билдирерин бүгү талазынга теоретиктиг шынчелдерин калбартышса, техниктиг дешилгенин болгаш бүдүргөдөгүн организаастарын хөргөдө өртөм албан черлеринин ролун беддер. Өртөм-шынчел институттарын ажылчын ажыл-агыйын боттук хергелелеринге угуу-биле чоокшудуларын-че угандыр оларын ажылы аде тургузар. Ала-чурттуу болгаш даштыктын өртөмүн база техниказынын чедик-килерин конструктор болгаш төлөдөгү организаацияларын угуу-биле ажылгаарын хандырар.

Өртөм шынчелдерин дүргө-биле экижидер чедирерин болгаш ажылдарын түндөдөрүн улам ажыл-агыйына нег-терлерин чедип албаша, өртөмдөдөгүн күжөшкенин болгаш өртөм-шынчел албан черлеринин материалдыг кур-далдарын улам ажыл-агыйына чутуга ужу-дузалыг өртөм айттырыларын бирги ээлгедө ажылдап кылырынче мөөнөдөр.

Өртөм-шынчел албан черлерин бүдүргө сүрунче чоок-шудулар. Амгы үенин өртөм дерилгелери-биле болгаш ма-териалдары-биле өртөм-шынчел албан черлерин чөпсөдөргө экижидер.

Улам ажыл-агыйына херектиг өртөм-шынчел ажыл-ларын күдөдиринге дөдө өөргөдөгү черлерин калбаа-биле кириштирер.

12. Кинонун өң-не массалыг уран-чүлү боур ужу-лузын барымдалаа, кино чуруктарын бүдүрүп үндүр-рин көвүдөдир, оларын идея-уран-чечен деңгээли беддер бол-гаш кино четкини калбартыр хемчеглерин адыр. Беш чыл-дын төнчүдөгү чедир чылда догу метражтыг фильминин 120-ден эвөөш эвөсти бүдүрүп үндүрерин хандырар.

Беш чыл дургузунда киноустановказынын четкини 30 хире хуу көвүдөдир. ССРЭ-нің Култура Министрствозун системанын 500 муң олуттуг киноустановказын, азы бедик беш чылдын 4 катан хөйүг турар. Өртөмүн болгаш техниказын чедикшенин дугайында пропагандалын болгаш информациянын база бүдүргөдөгүн мурнакы дур-жугалын негтерлеринин өң чутуга чөпсөдөрүн бирөөш болур үндүрүп турар өртөм-техниктиг кинофильминин шынын беддер.

Киноустановказын болгаш киноустановказын амгы үенин техниказы-биле чөпсөдөргө онза кичөөгөйи салыр, беш чылдын төнчүдөгү кыппас чүдөдөргө үндөшкө кыл-ган пленкаларын бүдүрүп үндүрерин шуут илгичир тө-лөдө, ол үндөшкө кылган пленкаларын бүдүрүп үндүрерин көвүдөдир; өңүг кинофильминин бедик шынын ханды-рар, а ол ышкаш дөтөм экранын кинога хергелээр кино-фильминин бүдүрүп үндүрерин көвүдөдир.

Радио дамчыдылганын болгаш телевиденин улам ылай калбартыр болгаш экижидер хемчеглерин адыр. Радио дам-чыдылганын станцияларын амгы бар күчү-шымалын

IX. Эвилелдешкен республикаларга улус ажыл-агыйын хөгжүдөр болгаш бүдүрүкчү күштерин таарымчалыг тургузар талазы-биле

Бүдүрүкчү күштерин таарымчалыг тургузарын экижидерин, үстүрүнү чиг-эттик үнөр дөшөрүнче, одалга-энергетиктиг куралдары-биле болгаш хергелелдиг районнарын чоокшудуларын хандырар. Нитинин күш-ажылынын бүдүрүчү-лүн беддер сорулга-биле экономиктиг районнарын бойду болгаш күш-ажыл куралдарын улам ажыктыг ажылгаарын барымдалаап тургаш, ук экономиктиг районнарын ажыл-агыйын шын специализастарын база комплекслиг хөгжүдөрүн ботандырар.

Чурттуу чөөн талакы районнарын байзактыг бойду куралдарын шынчелдир алдыр дүгүдөдир. Барын бол-гаш Чөөн Сибирин районнарына база Казах ССР-ге капи-та туудушкуну бүгү ССР-ге болзаар а ол бедик темпелериг болурун хандырар. Ол районнарга аар үстүрүнү бүдүрү-гелеринин, ылангыя үстүрүнү хей эскери болгаш одалга көдөдө адырларын комплексинин тургузар, кара болгаш өңүг металлургиянын заводтарын, уаут гидрэлкитиг бол-гаш одалга-биле азылдар электростанцияларын, нефть ажылдап кымыр бүдүргүлери, машина туудуш болгаш химия заводтарын, тууду материалдарын бүдүрүп үндүр-төр талазы-биле бүдүргүлери калбаа-биле тууду тургузарын, кара болгаш өңүг металлдарын, химикаттар болгаш тууду материалдарын бүдүреринге уаут чиг-от баазаларын шын-челдир алдыр көөр.

ССРЭ-нің Европа кезонин районнарында болгаш Уралдын районнарында хей одалга база эскери колдаан үстүрү бүдүргүлери моон сонгаар тууду тургузарын кымылаар-лаар. ССРЭ-нің Европа кезонин районнарында одалга-биле азылдар үстүрүнү одалга чүдөдөрүн өзүп турар нег-гелдерден дождан турарын уауткаар болгаш хөмүр даш-ты ирак чөдө сөөгүгү кымыр сорулга-биле, ол райо-нарга хөмүр даш болгаш нефть тывыкын өргөжөк чутуга хемчөөдөргө өстүрерин, гидроэлектростанциялар тууду-рин болгаш газ үстүрүн хөгжүдөрүн көөр.

Чурт үстүрүнү болгаш уст-ныш кооперациянын нити продукциянын беш чыл дургузунда барык-ла 1,6 катан көвүдөдир. Чер-черин куралдарын, чиг өңи бол-гаш одалга чүдөдөрүн бүгү хемчег-биле ажылгаарын, болуун чиг-от баазын хөгжүдөрүн хандырар. Бүдүргүлери-нин техниктиг чартыг чөпсөдөргө талазы-биле, аң эки хөвирин продукция бүдүрүп үндүрерин хандырар. Күрөө стандарттарын болгаш техниктиг байдаларын массалыг хемчөөгө шынчелдир алдыр талазы-биле хемчеглерин ботан-дырар. Бүдүрүп үндүрер калбаа хергелер бараанынын асортментин калбартыр болгаш шынын экижидер. Калбаа хергелер калбартырын болгаш култура-амыдырал-га хергелээр база ажыл-агыйга ажылгаар чүдөдөрүн чөдө

беш чылдын дургузунда 90 хуу хире көвүдөдир болгаш ССРЭ-нің Европа кезонин өң-не кыска чалгылыг радио дамчыдылганын калбаа-биле негтерлерин хандырар. Москванын, Ленинградтын, эвилелдешкен республикалар-нын байыскаларын болгаш чурттуу өскө-дээ улут хоо-райларын телевиденин станцияларын аразына про-граммалар солчурунга харилаанын тускай каналдарын тур-гузар, ол ышкаш өңүг телевиденин негтерлерин чөдө ки-рер. 1960 чылга чедир телевидени станцияларын санын 75-тен эвөөш эвөстө чедир көвүдөдир.

Массалыг библиотеканын болгаш клуб албан черле-рин ажылы экижидер болгаш оларын материалдыг сү-рун быжыгалар.

Ном парлар херекти экижидер база хөгжүдөр хемчег-лерин адыр. Парлап үндүргүлери болгаш тиражтарын улам ылайы өтүдөдөргө кичөөгөйи салгаш, номнар, жур-налдар болгаш солуннар үндүрерин көвүдөдир. Үндүрер ном-нарын уран-чечен каасталганын болгаш полиграфтиг кү-сөдөдө экижидер, полиграфтиг сүрун калбартыр болгаш быжыгалар. ССРЭ-нің Култура Министрствозун по-лиграфия бүдүргүлери күчү-шымалын 50 хуу хире ула-гыттыр, типографияларын амгы үенин дерилгелери-биле чөп-сөдөдөр, шрифтиг азыл-агыйын болгаш полиграфия буудук-тарын шынын экижидер. Ном садынын, ылангыя көдө черлерге калбартыр.

13. Иадын камгалалын улам ылай хөгжүдөр ханды-рар, галык камгалаа органынын профилактиктг азы-чө-дугалынын деңгээли көдөр, чонун медицина хандырыл-ганын культуранын беддер.

1955 чылга деңгээрге 1960 чылда эмнелге оруннарын санын 28 хуу хире, уругтар асылдерин оруннарын санын—44 хуу, уругтар саатарында оруннарын санын—45 хуу, санаторийлерге оруннарын санын—10 хуу болгаш дымтанылга бажынында оруннарын санын—13 хуу көвүдөдир. Кол нуруузда ССРЭ-нің Европа кезонин төп болгаш солту районнарына, Уралдын, Барын болгаш Чөөн Сибиринин, Ираккы Чөөн чүктүг, Ортааки Азиянын болгаш Казахстаннын районнарына санаторийлерин болгаш дым-танылга бажынынын четкини хөгжүдөр хандырар. Эмнелге профилактиктг албан черлерин амгы үенин меди-цина дерилгелери-биле чөпсөдөргө экижидер.

Эмнелге-профилактиктг болгаш уруглар албан черле-рин туудушкунунга ССРЭ-нің болгаш эвилелдешкен репуб-ликаларын министрстволарын, ведомстволарын калбаа-биле кириштирбаша, алдыгы беш чыл планынын чыл-дарында эмнелгелерин оруннар талазы-биле бедик беш чыл-дын 2,8 катан хөйүг, бедик беш чылдын уругтар желирин 2,4 катан хөйүг болгаш уругтар саатарын 2,4 катан хөйүг турар. Инвалидтерге болгаш назылап кыраа-нарга бажынар тууду бөрүн калбартыр.

Профилактиканын болгаш эмнелгенин чаз методтарын ба-за эм чүдөдөрүн дилеп тыварыч совет өртөмдөдөгүн күжүн мөөнөдөдө, медицина өртөм улам ылай хөг-жүдөр хандырар.

Чаз, улам-на ажыктыг эмнелге-профилактиктг

1956—1960 чылдарда СССР-нин улус ажыл-агыйын хөгжүдериин алдыгы беш чыл планынын талазы-биле СЭКП-ниң XX съездинин директивалары

(Уланчызы).

алды заводтарын, тускайжыткан шүткүлганын он заводтары, инструменталдык кыдыр ийн заводтарын, абразивтик кыдырларын үш заводтарын, түдүк болгон орук машина туудууну сес заводтарын, прибор кыдыр заводтарын, электротехника туудууну заводун, тепловоз электро-дизельсинин кыдыр трансформаторларын, белик вольтууг аппаратураларын заводун болгон машина туудууну еске-диз элөөн кам заводтарын тудууну көөр.

Москва, Топ районнарын, Поволжьеде болгон Уралдын одала энергетиктиг базаны күштедирерине болгон электростанцияларын экижидерине Куйбышевтин болгон Горькийдин гидроэлектростанцияларын туудууну доозары-биле болгон Сталинградтын база Воткинсинин гидроэлектростанцияларын ажылдадып киирер-биле кады тус черини одалаганга ажылдар элөөн кам улуг одала электростанцияларын тудар; Москва чоотуну, Печоранын хөмүр даш бассейнерине болгон Уралдын хөмүр даш тывыштыг чүрлерине хөмүр даш тывышын улгаттырарын хандырар, элөөн кам улгаттырат районнарын улуг хемчээл-биле талчыларын боттандырар.

Татар АССР-де, Башкир АССР-де, Куйбышев, Саратов болгон Сталинград областтарда база Ставрополь крайда нефть болгон газын чаа черлерин ажылдадып киирер. Обь хемини кууду агымда Березовонун бойдус газын черин улутуру ажылдагы киирерин белеткээр. Туймаза—Омск (ийги), Омск—Иркутск, Алматы—Беркут, Горький, Алматы—Молотов, Горький—Рязань, Рязань—Москва, Горький—Ярославль, Нижний—Омск, Омск—Новосибирск, Уфа—Омск (ийги), Новосибирск—Иркутск болгон Куйбышев—Брянск магистралдык хоолой дамчы-дыкчыларын ажылдагы киирер.

Сонгу чүктүн, Уралдын, Сибириниң районнарында ыш белеткелди улам ылай күштедирерин болгон оң районларга ыш дилерин улам дүргөн хөгжүдериин хандырар. Хей мяштык районнары: Ачинск—Абалаково болгон Якутия — Босан демир оруктарын тудуу тургузар. Чөөн талазы районнары беш целлюлоза-сазын бүдүрүгелерин болгон кылмаз волюкунуң чеди заводтарын тудууну көөр.

Уралдын, Сибириниң болгон Бракы Чөөн чүктүн районнарында чик болгон аш-чөм улутурун хөгжүдериин дүргөдир.

Якут АССР-ниң муруну кезеңге база Забайкальеге кокстыг хөмүр даштын болгон кара металлургияга херектиг даш рузанын болгон дузаладып минералдык чиг элөөн бүтү комплексинин талазы-биле, а оң ышкан хемини улутурун чик-этиң болгон өндүрү база ховар металлургия рузаларын талазы-биле геологтук разведка болгон шийчел ажылдарын күштедирер. Якут АССР-ге алмаз тыныжын улутурун тургузар талазы-биле белеткел ажылдарын чорутар.

Болжам ажыл-агый талазы-биле тараа болгон мал ажыл-агый продуктуларын бүдүрерин бүтү хемчег-биле хөгжүдериин өң чугула соругта деп санаар. 1955 чылда деңизерге 1960 чылда тараа бүдүрерин колдуунда 1,8 катан улгаттырар, оң иштинде кылмаз болгон кукуруза бүдүрерин дыка көүдүр; аш-волюкуну—1,4 катан, чигир сөк-лазын—2,5 катан, картофель—2 катан, ногааларын—2,6 катан, ээтин—2 катан, сүтү—1,9 катан, күш чуургаларын—2,5 катан болгон дүктү—1,6 катан көүдүр.

258 муң гектар шөлге болгон хөмүр сугтар 225 муң гектар шөлге сугтарга четкини туудуу тургузар. 365 муң гектар шөлүгү туудууну болгон малгайталган черин кургалдыр. Сонгу Кавказдын, Поволжьеде болгон Сибириниң суг чок районнарында 16 миллион гектар кире шөлүгү олар шөлдерин сугтуу болдурун. Прав-Егорлыкский, Терско-Кумский, Кумо-Манычский болгон Донну магистралы бугаларын, Чопракский суг шыгжамырын, Петровско-Андреевский болгон Мариано-Чуевский сугтарын системаларын туудууну доозар болгон ажылдадып киирер. Кубань-Калауской сугуула системанын, Кубань хемде Краснодарын суг шыгжамырын туудуушкуну болгон Мерсериниң чавыжакчы черлерин кургалдырарга кирер.

УКРАИН СОВЕТ СОЦИАЛИСТИК РЕСПУБЛИКАНЫН ТАЛАЗЫ-БИЛЕ

Беш чыл дургузунда бүтү улутурун ишти продукция-зын барык 1,7 катан, оң иштинде республика улутурун—1,6 катан көүдүр.

Донецкая, Приднепровье болгон Украинаның барын талкы областтарына хөмүр даш тывыжын дыка өөрнө хандырар. Кривой Рогту демир руза бассейнерине болгон Бериниң демир рузалык черинге рузалар тывыжын болгон арылган сайырадынын талазы-биле күч-шылдыг калбартыр.

Беш чыл дургузунда хөмүр даш тывыжын 1,6 катан, шой элдерин, прокат бүдүрерин болгон демир рузалынын тывыжын—1,5 катан, нефть тывыжын—2,8 катан, бойдус болгон элдерини газы—2,6 катан, электр энергиязын ажылдадып бүдүрерин—1,7 катан, минералдык уюбенинелер бүдүрерин—2 катан, тракторларын—2 катан, цементин—1,7 катан, хөм илдерин—1,6 катан, чигирин—1,6 катан көүдүр. Хөм-сазын болгон кыдыр пестер бүдүрерин дыка улгаттырар.

Каховканы гидроэлектростанция туудууну доозар, Кременчуг-тун болгон Днепробугорский гидроэлектростанцияларын, одала-биле ажылдар улуту-улут электростанцияларын туудуу тургузар болгон Днепрде Каневский гидроэлектростанцияларын тудууну көөр.

Кривой Рогту демир рузалык черинге рузалар тывыжын болгон арылган сайырадынын талазы-биле күч-шылдыг калбартыр. Беш чыл дургузунда хөмүр даш тывыжын 1,6 катан, шой элдерин, прокат бүдүрерин болгон демир рузалынын тывыжын—1,5 катан, нефть тывыжын—2,8 катан, бойдус болгон элдерини газы—2,6 катан, электр энергиязын ажылдадып бүдүрерин—1,7 катан, минералдык уюбенинелер бүдүрерин—2 катан, тракторларын—2 катан, цементин—1,7 катан, хөм илдерин—1,6 катан, чигирин—1,6 катан көүдүр. Хөм-сазын болгон кыдыр пестер бүдүрерин дыка улгаттырар.

Донецкий хоорайларына болгон бүдүрүгелеринге суг бөөр Сонгу Донец—Донец бугалын туудуу доозар болгон ажылдагы киирер.

Болжам ажыл-агый талазы-биле тараа култураларын дү-жүтүтү улам ылай бейдериин хандырар, кукуруза бүдүр-гелерин дыка калбартыр болгон аш үндөзүнүн таразын ишти чымчалын 1960 чылда 2 миллиард 100 миллион пуд-тан элөөн элөөн чедир. 1955 чылда деңизерге 1960 чыл-да чигир сөк-лазын бүдүрерин барык 1,2 катан, ногааларын—1,4 катан, картофель—1,5 катан, ээтин—2,3 катан, сүтү—2 катан, дүктү—2,1 катан болгон күш чуургаларын—2,8 катан көүдүр. Болжотарга болгон совхозтарга 250

муң гектар шөлге чаа садтар болгон кат-чиктик база 75 муң гектар шөлге винограды тарып олутурун хандырар.

146 муң гектар шөлге сугтарга четкини, 141 муң гек-тар шөлге кургалдыга четкини туудуу тургузар болгон 1.240 муң гектар шөлүгү черин сугтуу болдурун. Сугтуу бо-лударын болгон сугтаргалыг Ингулец системанын, Симферополь суг шыгжамырын болгон Туркестандин кургалдыга системанын тудууну доозар болгон ажылдагы киирер. Краснознаменск системанын бирги элөөнни ту-дууну боттандырар болгон Сонгу-Брым бугалынын туудуу аге-лээр.

БЕЛОРУС СОВЕТ СОЦИАЛИСТИК РЕСПУБЛИКАНЫН ТАЛАЗЫ-БИЛЕ

Беш чыл дургузунда бүтү улутурун ишти, республика улутурун ишти продукциязын барык 1,7 катан кө-үдүр.

Беш чыл дургузунда электр энергиязын ажылдап үндү-рерин барык 2,1 катан, нефть тывыжын—1,8 катан, про-кат бүдүрерин болгон марганец рузалынын тывыжын—1,5 катан, хөмүр даш тывыжын—1,4 катан, ашот уюбенинелер бүдүрерин—8 катан, цементин—3,1 катан, хөм-сазын кылмаз пестерин—2,8 катан, хөм илдерин—1,4 катан, чигирин—3,1 катан көүдүр.

Висленский район электростанциянын туудууну до-озар болгон Витебский гидроэлектростанциянын туудууну боттандырар, торф тывыжын чаа бүдүрүгелерин туудуу тургузар. Нефть ажылдап кыдыр ийн заводтарын, көлөз ажыл-агый машина туудууну заводун тудууну кире бо-лгон ажылдап туур цемент заводтарын калбартыр боттан-дырар. Минскде шак заводун, тракторун артык кезектерин кыдыр, автоматтыг шүтүгүн болгон тускай агрегат станок-тар заводтарын база камволь комбинадын долу күч-шыл-ды-биле ажылдадып киирер. Ленин болгон кооператив өң баштай ажылдап кыдыр талазы-биле чаа заводтарын болгон цехтерин, а оң ышкан ийн чигир заводтарын туудуу тургузар.

Белорус ССР-ниң барын талкы областтарына торф ажыл-дап кыдыр улутурун, энергетиканы, чик болгон аш-чөм улутурун хөгжүдериин көөр.

Болжам ажыл-агый талазы-биле 1955 чылда деңизерге 1960 чылда тараа култураларын бүдүрерин барык 2,9 катан, аш-волюкуну—1,4 катан, картофель—1,7 катан, чигир сөк-лазын—6 катан, ээтин—1,8 катан болгон сүтү—2 катан көүдүр. Кургалды системаларын туудуу тургузар, 238 муң гектар черлерин база кургалды системаларын эде туудуу тургузар 170 муң гектар черин кады ажыл-агый ажылдагы немей киирер. Полесский чавыжын малгайталган черлерин кургалды болгон шийчелди аш-чөм талазы-биле ажылды үргүчүзөр.

УЗБЕК СОВЕТ СОЦИАЛИСТИК РЕСПУБЛИКАНЫН ТАЛАЗЫ-БИЛЕ

Беш чыл дургузунда бүтү улутурун ишти, республика улутурун ишти продукциязын барык 1,6 катан көүдүр.

Улутурун хөмчү өстүрер ажыл-биле калбарып аш-чөм, бирги элөөн көлөз ажыл-агый болгон пестер-тазы машина туудууну, минералдык уюбенинелер бүдүрерин, хөмчү арылгалар болгон суг улутурун улам ылай хөгжү-дериин көөр.

Беш чыл дургузунда электр энергиязын ажылдап үндү-рерин барык 1,6 катан, хөмүр даш тывыжын—2,4 катан, нефтин—1,5 катан, минералдык уюбенинелер бүдү-рерин—1,9 катан, цементин—3 катан көүдүр. Электр-станцияларын моон-даа ылай тудууну көөр.

Ангренский ашот-туз заводуну туудууну агадээр, Фергананың нефть ажылдап кыдыр заводун ажылдагы кии-рер, а оң ышкан Нузасайын цемент заводун чаартып кы-дырар доозар.

Болжам ажыл-агый талазы-биле хөмчү өстүрер ажылды улам ылай бүтү хөмчү-биле хөгжүдериин өң чугула соругта деп санаар. 1955 чылда деңизерге 1960 чылда чиг-хөмчү бүдүрерин барык 1,5 катан, ээтин—2,4 катан, сүтү—2,3 катан, дүктү—1,9 катан, каракул хураган бейтерин—1,5 катан, коконнарын—1,6 катан көүдүр. Сугаттыг болгон дагалар эде зоналарга чартык нарын дүктүг болгон нарын дүктүг хой ажылын, аш-хөмчү зонага—каракул хой ажылын хөгжүдериин хандырар.

Сад болгон винограды ажылды улам ылай хөгжүдериин хан-дырар.

325 муң гектар шөлге сугтарга четкини туудууну бот-тандырар болгон 6 миллион 800 муң гектар эш-хөмчү болгон чартык эш-хөмчү олардын сугтуу болдурун. Таш-Бугузу, Чим Курганын болгон Сархан-Дарыянын суг шыгжамыра-рын туудууну доозар.

КАЗАХ СОВЕТ СОЦИАЛИСТИК РЕСПУБЛИКАНЫН ТАЛАЗЫ-БИЛЕ

Беш чыл дургузунда бүтү улутурун ишти продукция-зын барык 2,2 катан, оң иштинде республика улутурун—1,7 катан көүдүр.

Энергетик базаны, өндүр металлургияны, хөмүр даш, нефть болгон химия улутурун, машина туудуушкуну, чик болгон аш-чөм улутурун улам ылай хөгжүдериин хан-дырар.

Беш чыл дургузунда электр энергиязын ажылдап үндү-рерин барык 2,3 катан, прокат бүдүрерин—1,4 катан, бө-дүүн чөс-тозын—1,9 катан, коргучуну—1,4 катан, хө-мүр даш тывыжын—1,6 катан, нефтин—1,4 катан, ми-нералдык уюбенинелер бүдүрерин—2 катан, цементин—8,5 катан, хөм илдерин—1,7 катан көүдүр. Хөм-сазын кылмаз пестерин бүдүрерин дыка улгаттырар.

Карагандин металлургия заводунга чылда 1 миллион 350 муң тонна шой элдерин күчү-шылдыг ийн домна суугуларын болгон чуга демирин үзүктес чош шууштур-станни ажылдадып киирер, Павлодарга алюминий, демир холумактыг чүдүр элдерин заводтарын болгон комбайн заводун, Петропавловский прокат демирлериниң заводун, Джамбулга химия заводун, Семипалатинский болгон Чим-вентин цемент заводтарын, хөмчү-сазын кылмаз пестер комбинадын тудуу; нефть ажылдап кыдыр ийн завод-тарын тудууну кирер. Бухтарминский гидроэлектростанциянын, одала-биле ажылдар чаа электростанциялар-ын ажылдагы киирер, а оң ышкан Шүлбисиниң болгон Байкалдин гидроэлектростанцияларын туудууну агадээр.

Карагандин хөмүр даш бассейнин болгон Экибастуугу хөмүр даш тывыжын улам ылай хөгжүдериин, а оң ышкан Бугатайиң булга тызылган казыр байлктарын ажылдап талазы-биле ажылдарын улуг хемчээлге чорударын хан-дырар. Тургайын боксит рудиниң болгон Соколов-Сар-бөкенин даш рузалы арылган сайырадыр комбинадын 10 миллион тонна чик демир руза бөөр күчү-шылдыг кыдыр база 1960 чылда 5 миллион 600 муң тонна бөдөн руза бөөр кыдыр тудар болгон ажылдагы киирер.

Болжам ажыл-агый талазы-биле кур болгон куручкан чер-лерин улам ылай шийчелди аш, дүктүг бейдир тургуш-таразын, ылаңгыа быжыг сорттуг кызылгасты бүдүрерин

дыка улгаттырарын көөр. Мал ажылын улам ылай хөгжүдериин болгон малдык продуктуларын бейдериин хан-дырар. 1955 чылда деңизерге 1960 чылда тараа бүдүрерин барык 5 катан, чигир сөк-лазын—2,2 катан, чиг-хөмчүн—2,3 катан, ээтин—1,5 катан, сүтү—2,2 катан болгон дүктү—2,6 катан көүдүр.

214 муң гектар шөлге сугтарга системанын тудууну болгон 43 миллион гектар чедир шөлге олардын сугтуу болдурун хандырар. Бугунык суг шыгжамыры-биле кады Армыс-Туркестан бугалынын болгон Кызыл-Орда платина-зын туудууну доозар.

ГУРУН СОВЕТ СОЦИАЛИСТИК РЕСПУБЛИКАНЫН ТАЛАЗЫ-БИЛЕ

Беш чыл дургузунда бүтү улутурун ишти, республика улутурун ишти продукциязын барык 1,6 катан көүдүр.

Беш чыл дургузунда электр энергиязын ажылдап үндү-рерин барык 1,8 катан, шой элдериниң—1,6 катан, про-кат бүдүрерин болгон марганец рузалынын тывыжын—1,5 катан, хөмүр даш тывыжын—1,4 катан, ашот уюбенинелер бүдүрерин—8 катан, цементин—3,1 катан, хөмчү-сазын кылмаз пестерин—2,8 катан, хөм илдерин—1,4 катан, винограды арылган—1,8 катан, шайын—1,3 катан көүдүр.

Джаланурск, Храме № 2, Ткибули, Гуматск гидро-электростанцияларын ажылдагы киирерин болгон Терек хемде Дарыялык электростанциянын болгон Ронига чаа гидро-электростанциянын тудууну кирер. Гориде хөмчү-сазын кылмаз пестер комбинадынын ийги элөөн ажылдагы кии-рер. Грооний—Тбилис арылган газ дамчыдыгынын туду-рынчир кирер.

Болжам ажыл-агый талазы-биле сад, винограды, торгу ажыл-ды, шай, талкы болгон цитрустуг кат-чиктер бүдүрерин улам ылай хөгжүдериин хандырар. 1960 чылда сорттуг шай бүдүрүр бүдүрерин 165 муң тонна чедир; кохозтарга болгон совхозтарга 17 муң гектар кат-чиктиг садтар, 15 муң гектар винограды, 6 муң гектар цитрустуг үндүрерин тарып олутурун чорудар. 1955 чылда деңизерге 1960 чыл-да тараа бүдүрерин барык 1,3 катан, ээтин—1,7 катан, сүтү—2 катан, дүктү—1,4 катан, коконнарын—1,3 катан көүдүр. 40 муң гектар шөлге сугтарга четкини-нин болгон 10 муң гектар шөлге кургалдыга четкини туудуушкунун боттандырар. Устүк-Самгорский сугта-рыга системанын туудууну доозар.

АЗЕРБАЙДЖАН СОВЕТ СОЦИАЛИСТИК РЕСПУБЛИКАНЫН ТАЛАЗЫ-БИЛЕ

Беш чыл дургузунда бүтү улутурун ишти продукция-зын барык 1,4 катан, оң иштинде республика улутурун—1,6 катан көүдүр.

1960 чылда нефть тывыжын 15 миллион 700 муң тонна болгон газы—3 миллиард 500 миллион кубометр хемчээл-ге доктадыр. Беш чыл дургузунда электр энергиязын бүдү-рүрүндүрерин барык 1,6 катан, хөмчү-сазын кылмаз пестерин—2 катан, дүктен кылган пестерин—3 катан, хөм илдерин—1,4 катан, винограды арылган болгон шай-нын 1,8 катан көүдүр.

Дашкесандин демир руза улутурун хөгжүдериин көөр, прокат бүдүрерин улутурун, Кировобадтин до-дорурак болбазыралы заводун, Сумгаитский суперфосфат заводун болгон Мингечаурда хөмчү-сазын кылмаз пестер комбинадын ажылдагы киирер. Одала-биле ажылдар элек-тростанцияларын күчү-шылдыг калбартыр болгон Курага чаа гидроэлектростанциянын туудууну агадээр.

Болжам ажыл-агый талазы-биле 1955 чылда деңизерге 1960 чылда чиг-хөмчү бүдүрерин барык 1,4 катан, кокон-нарын—1,5 катан, тарааны—1,8 катан, сүтү—2,4 катан, ээтин—2,1 катан, дүктү—1,6 катан көүдүр. Болжотарга болгон совхозтарга 38 муң гектар шөлге садтар болгон ви-нограды тарып олутурун чорудар. 125 муң гектар шөлге сугтарга четкини тудууну болгон 1 миллион 250 муң гектар шөлге олардын сугтуу болдурун хандырар.

ЛИТВА СОВЕТ СОЦИАЛИСТИК РЕСПУБЛИКАНЫН ТАЛАЗЫ-БИЛЕ

Беш чыл дургузунда бүтү улутурун ишти продукция-зын барык 1,8 катан, оң иштинде республика улутурун—1,6 катан көүдүр.

Одала-энергетиктиг базаны күштедирерин болгон маши-на туудуушкунун, туугу материалларын улутурун, чик болгон аш-чөм улутурун улам ылай хөгжүдериин көөр. Беш чыл дургузунда электр энергиязын ажылдап үндүрерин барык 1,8 катан, торф тывыжын—1,6 катан, цемент бүдү-рерин—3 катан, хөм илдерин—1,8 катан, мал саржазын—1,6 катан, ээтин—1,5 катан, балык тудууну—2,5 катан көүдүр.

Неманца Каунастын гидроэлектростанциянын ажылдагы киирер. Телевизион аппаратурасын, орумеп-үтүзүшкуну, станок демирлерин болгон кезектерин, касса ап-параттарын заводтарын туудуу тургузар болгон Вильнюс-ка калбак херекселдин электромашынын бүдүрүр талазы-биле специализириг заводун туудууну доозар. Клайпеланын балык портун улам ылай хөгжүдериин хандырар.

Болжам ажыл-агый талазы-биле 1955 чылда деңизерге 1960 чылда эт бүдүрерин барык 1,9 катан, сүтү—2,2 катан, тарааны—4,2 катан, аш-волюкуну—1,7 катан, чигир сөк-лазын—3,9 катан, картофель—2,3 катан кө-үдүр. Эт болгон бөдөн ашот талее, хаваннарын семиртилген калба-биле хөгжүдериин хандырар. Касерин тарыгалын калбартыр болгон дүктүн бейдир. Шы-нааларын экижидер болгон хей чылдыг културалыг олар-ларын тургузар талазы-биле ажылды калбак хемчээлдерге чорудар.

Чаа мелiorативтиг системалар туудуу тургуш, 298 муң гектар черин болгон ам бар системаларын чаартып турган—332 муң гектар черин кургалдыр.

МОЛДАВ СОВЕТ СОЦИАЛИСТИК РЕСПУБЛИКАНЫН ТАЛАЗЫ-БИЛЕ

Беш чыл дургузунда бүтү улутурун ишти, республика улутурун ишти продукциязын барык 1,7 катан көүдүр.

Аш-чөм, ылаңгыа арага кыдыр, кат-чиктер кылган консерва болгон чигир улутурун улам ылай хөгжүдө-лөр, а оң ышкан энергетиканы болгон туугу материалларын улутурун хөгжүдериин көөр.

Беш чыл дургузунда электр энергиязын ажылдап үндү-рерин барык 1,8 катан, винограды арылган бүдүрерин—1,8 катан, үнүш үнүш—2,5 катан, чигирин—7 катан, хөм ил-дерин—1,5 катан көүдүр.

Днестрде Каневск ГЭС-ти тудууну кирер болгон Кини-нее ТЭЦ-ти калбартыр боттандырар, шампанска арага-лар заводун, арага кыдыр ийн, коньяк кыдыр ийн заводтар-ын, үш улут консерва заводтарын, дөрт чигир заводтарын,

Бендерскийн торгу комбинадын болгон Рыбинскийн це-мент заводун тудар.

Болжам ажыл-агый талазы-биле винограды болгон сад ажыл-дарын улам ылай хөгжүдериин хандырар. 1956—1960 чыл-дарда республиканын кохозтарына болгон совхозтарына 83 муң гектар чаа винограды сытарын, 54 муң гектар сад-тар болгон кат-чиктер база 27 муң гектар торгу мажы болгон торку тарып олутурун. Кат-чиктер чымчалын ба-рык 1,5 катан, винограды—2 катан, ногааларын—1,9 ка-тан, эт бүдүрерин—2,3 катан, сүтү—2,4 катан, дүктү—1,6 катан көүдүр. Тараа култураларын болгон чигир сөк-лазын дүжүтүтү бейдир база 1960 чылда тараа-нын ишти чымчалын 127 миллион пудтан элөөн элөөн хемчээлге алыр хандырар.

ЛАТВИ СОВЕТ СОЦИАЛИСТИК РЕСПУБЛИКАНЫН ТАЛАЗЫ-БИЛЕ

Беш чыл дургузунда бүтү улутурун ишти продукция-зын барык 1,6 катан, оң иштинде республика улутурун—1,7 катан көүдүр.

Беш чыл дургузунда электр энергиязын ажылдап үндүрерин барык 1,6 катан, торф тывыжын—2,2 катан, фосфат-уобенинелер бүдүрерин—1,4 катан, цементин—1,6 катан, хөм илдерин—1,6 катан, чигирин—2,8 катан, мал саржазын—1,3 ка-тан, балык тудууну—2,7 катан көүдүр.

Плавинскийн 120 муң киловатт күчүгү гидроэлектростанциянын туудууну агадээр, Рига ТЭЦ-ти ийги элөөн ажылдадып киирер болгон Лиепай ЦЭС-ти күчүгү улуту-тырар. Вентспилсте дүлү балык портун тудууну агадээр.

Болжам ажыл-агый талазы-биле 1955 чылда деңизерге 1960 чылда көлөз ажыл-агый продукциянын бүдүрерин: ээтин—барык 1,6 катан, сүтү—2,2 катан, тараа култураларын—3,6 катан, аш-волюкуну—2,4 катан, картофель—2,3 ка-тан көүдүр. Эт болгон бөдөн ашот талее, хаваннарын семиртилген калба-биле хөгжүдериин хандырар. Касер тарыгалын калбартыр болгон оң дүжүтүтү бейдир, шынааларын экижидер болгон хей чылдыг културалыг оларлар тургузар талазы-биле ажылдарын калбак хемчээлге чорудар.

Болжотарга болгон совхозтарга 830 муң гектар шөлге кургалдыга системаларын эде тургузар талазы-биле ажылды чорудар.

КИРГИЗ СОВЕТ СОЦИАЛИСТИК РЕСПУБЛИКАНЫН ТАЛАЗЫ-БИЛЕ

Беш чыл дургузунда бүтү улутурун ишти продукция-зын барык 1,7 катан, оң иштинде республиканың улутурун—1,8 катан көүдүр.

1956—1960 чылдарда ССРЭ-нин улус ажил-агыйын хөгжүдериңиң алдыгы беш чыл планының талазы-биле ССРЭ-ниң XX съездинин директивалары

сугландыр. Талинниң сугарылга каналының болгаш Ар-ни-Шамираның сугарылга системаның бирги ээлчэниң тудушкуну доозар.

ТУРКМЕН СОВЕТ СОЦИАЛИСТИК РЕСПУБЛИКАНЫҢ ТАЛАЗЫ-БИЛЕ

Беш чыл дургузунда бүгү үлөтүрүң нити продукция-зын барык 1,6 катан, оң иштиңде республика үлөтүрүңүн —1,8 катан көүдөйдүр.

Беш чыл дургузунда нефть тывыжын барык 1,3 катан, цемент бүдүрүң 7,9 катан, электрэнергияны ачылдып үндүрүң—1,8 катан, хөм идистерин—2 катан көүдөйдүр.

Бүс турбиназының ийи электростанцияларын, Чаржоунун суперфосфат заводун болгаш Гаурдактын чээ күгүр руд-ниги ачылдып кирир. Бешениң цемент заводун кал-бартырың болгаш Кызыл-Кум—Красноводскиниң газ дам-чыгылазын тудуруң көр.

Бөдө ажил-агый талазы-биле хөвө ажилын болгаш мал ажилын, ылангыя каракул хой ажилын бүгү хөмчөгөр-биле хөгжүдериңиң эң чугула сорулга кылдыр санаар. 1955 чылдыңга деңгээрге 1960 чылда чыг-хөвө бүдүрүңи барык 2,1 катан, эгити—1,8 катан, сүтү—2,2 катан, дук-ту—1,3 катан, каракул хураган кештерин—1,4 катан бол-гаш коконнарын—1,5 катан көүдөйдүр.

Сугарылга четкилг 205 муң гектар черни көдө ажил-агыйын өргөлдөңгөң немей кирир болгаш 10 миллион гектар шыгге курут хөв оларларын сугландырың хандыр-рар. Кара-Кум каналының бирги ээлчэниң, Сары-Изынны болгаш ийги Тедеженниң суг шыгамыларын тудушкуну доозар.

ЭСТОН СОВЕТ СОЦИАЛИСТИК РЕСПУБЛИКАНЫҢ ТАЛАЗЫ-БИЛЕ

Беш чыл дургузунда бүгү үлөтүрүң нити продукция-зын-даа, республика үлөтүрүңүн-даа барык 1,6 катан көүдөйдүр.

Беш чыл дургузунда сланец тывыжын барык 1,7 катанга эвеш эвес, сланецтан газ бүдүрүң—1,7 катан, электр-энергияны ачылдып үндүрүң—2,8 катан, торф тывыжын —1,7 катан, минералдык удобреннелер бүдүрүң 4 катан, цементини—2 катан, хөвө-сазын пестерин—1,4 катан, хөм идистерин—1,5 катан, мал саржазын—1,2 катан, балык тудуруң—1,6 катан көүдөйдүр.

Ахтга газ-сланец заводун болгаш сланец үзүн болбаа-ырапып ажилдар талазы-биле заводту тудар, сланец-биле ажилдар Балтий чогуун электростанциязын тудар

Алдыгы беш чыл планы Совет Эвилелиниң улус ажил-агыйын болгаш хамыктын мурнунда социалистик эконо-миканың үндэниң—аар индустрияны күчүлдү чээ калды-рүшкүңүң көрүп турар. Ол планын ботландырың ССРЭ-ниң экономиктиң күчү-шыдынын болгаш оң тилетирбес камгааларын аргалың улам ылай быкмытырганы, улустун чаагай байдалын улуу-биле бедиткени, совет култураны өстүргөң ол болур.

Алдыгы беш чыл планын чедипкиниң күсүдирин ки-жилер—ажылчылар, колхозчулар, интеллигенция, оларын эрес-шудуру, маалымар күш-ажылы шийтирээр, бистин партия, совет, ажил-агый, профсоюз органдарының бистин органдары ажилы, үлөтүрү бүдүрүлгелерин, тууду-ларын, колхозтарын, машина-трактор станцияларын, сов-хоттарын оларын удурунун деңгээл шийтирээр.

Алдыгы беш чыл болза, улус ажил-агыйын бүгү ады-ларынга чээ техниканы калбаа-биле негедириниң беш чылы болур. Мынчанга техниктиң деңгээлиңиң, ала-чурт болгаш даштыкы өртемниң база техниканың чээ че-дишкениниң, эң аяк бүдүрүлгелерин болгаш колхозтар-нын, үлөтүрүң болгаш көдө ажил-агыйын мурнакчы кижилерин дуржулазын бүдүрүлгеге эң дүргөн негедирин хандырар талазы-биле ажилды шийтирерг ажилде-рин бүгү партия болгаш ажил-агый органдарыныңга сөөз хүлөндүрүп тур. Ажилчыларын, колхозчуларын бүдүрүлгөн бүгү адыларын тускай өртемнелерин мөгөжилги бедире кайгамчык улуу ужу-улазын, чүгө дээр, алдыгы беш чылда улус ажил-агыйын чөпсөт-төңгөң, чээ техниканы эң-не чөдөмчө кылдыр ажилла-ры чүгө ол негедир турга хандырыңан турар болур.

Социалистик үлөтүрүң болгаш көдө ажил-агыйын бүгү адыларынга иштиң кайгамчык улуу аргалар бар. Ол аргаларын илердире болгаш ажил-агый ажилдарың—алдыгы беш чылдың оналдаларын чүгө дээр эвес, харың ажыр күсүдирин хандырар дээр ол болур. Күрүңниң оналдаларын бүдүрүлгө болгаш колхоз бүдүрүң бүгү көргүзүлгө аайы-биле чугаажы күсүдирин, күш-ажыл-дын бүдүрүлгө чыгыш чок өстүрүңиң, продукция-нын бот-үзөң чингелерин болгаш шызын экижидерин, камгаланың шыгың чүрүм ботандырыңын, чыг-гыс чыжык санын продукцияны бүдүрүңгө күш-ажылды чыргалдарын чүткүлдү-биле кызыларың өргөжөк чугу-лазынче партия органдарының болгаш ажил-агый удуруңуңуңуң оңа кичөөңиң сөөз угландырып тур.

Күрүңниң материалды, аш-чем болгаш сан-хөө кураа-ырыларын бар турары планын социалистик ажил-агый-нын байдалына улуу ужу-улазын. Ол кураалдарын улам ылай көүдөйдүң алдыгы беш чылдың эң чугула сору-галарын бирөөн кылдыр сөөз санап тур.

Алдыгы беш чыл планын оналдаларын күсүдирп бүгү социалистик лагерин улам ылай быгылазың

болгаш оң 300 муң киловатт күчүлү бирги ээлчөң ажил-далга кирир. «Пуане Кунда» деп цемент заводун чаарты-рым ботландыр болгаш чылда 225 муң тонна цементни бүдүрүң немедө күчүнү ажиллаа кирир. Балык үлөтү-рүнүн эрик базанын калбартыр.

Көдө ажил-агый талазы-биле 1955 чылдыңга деңгээ-рге 1960 чылда көдө ажил-агый продукцияны бүдүрүң: эгити — барык 1,8 катан, сүтү — 2,3 катан, тараа-ны—2,5 катан болгаш картофелди—1,9 катан көүдөйдүр. Хаваннарын эвеш болгаш беконга хөмчөгөр кылдыр семир-ти чөмгөрүн калбаа-биле хөгжүдериң хандыр. Клевер-ниң тарылганын калбартыр болгаш дүжүң бедир, шынаа-ларын экижидер болгаш хой чыдып културлук оларларын тургузар талазы-биле ажилдарын калбаа хөмчөгөргө чо-руд. 38 муң гектар черни тудушкуну чорудуп тургаш база 194 муң гектар черни кургалдыа системаларын чаартып тургаш көдө ажил-агый өргөлдөңгөң немей кирир.

НАРЕЛ-ФИН СОВЕТ СОЦИАЛИСТИК РЕСПУБЛИКАНЫҢ ТАЛАЗЫ-БИЛЕ

Беш чыл дургузунда бүгү үлөтүрүң нити продукция-зын-даа, республика үлөтүрүңүн-даа барык 1,6 катан көүдөйдүр.

Ийи, сазын болгаш ыш болбааырапы үлөтүрүң улам ылай хөгжүдериң хандыр. Беш чыл дургузунда туду-гызын сөөртү үндүрүң барык 1,5 катан, дилең ыш материалдарын бүдүрүң—1,8 катан, сазын—1,8 ка-тан көүдөйдүр. Кондопозанын болгаш Сегезаның деңгээ-лоо-сазын комбинаттарын алдыр, Ново-Венни ыш дил-ер-ыш болбааырапы кылдыр комбинат база мебель фабриказын тудар: картон комбинатын тудууче эгелер кирир. Барын-Барелдин демр орунун тудушкуну уламчылар.

Беш чыл дургузунда электрэнергияны бүдүрүң барык 2 катан болгаш алюминий—1,6 катан көүдөйдүр. 80 муң киловатт күчүлү Ондуну гидроэлектростанциязын, а ол ышкан Кунин, Выгостровскини болгаш Палесанда-лын гидроэлектростанцияларын ажиллаа кирир болгаш 80 муң киловатт күчүлү Нювун гидроэлектростанция-зын тудушкуну эгелер кирир. Валаминскиниң суг шы-гамырын тудушкуну ботландыр.

Көдө ажил-агый талазы-биле 1955 чылдыңга деңгээ-рге 1960 чылда көдө ажил-агый продукцияны бүдүрүң: сүт-тү—барык 2,3 катан, эгити—1,6 катан, картофелди —3,2 катан болгаш ногаалары—5 катан көүдөйдүр. Кургалдыа системаларын чазы-биле тудуп база чаартып тургаш, 55 муң гектар черни көдө ажил-агый өргөлдөңгөң немей кирир.

хөргөңгө улуз салышкын болур. Совет Эвилели улус ажил-агыйын тус-тус адыларын хөгжүдериң таарымтар баштарының, бүдүрүлгөн специалистарынын, коопе-растарынын аргалы-биле, а ол ышкан өртем-техниктиң че-дишкенини болгаш бүдүрүлгөн мурнакчы дуржулазын солчурун аргалы-биле экономикти куралыларын болгаш бүдүрүлгөн күчү-шыдынын нити-биле чурт бүрү-ңү болгаш социалистик лагерин өргө-ажытыргың эң таарымчалы ажилдарын талазы-биле улус демократия-зын чурттары-биле кады ачылдыгың бүгү хөмчөгөр-биле калбартыр. Ийи-бүрү социал-политика системаларын чурттарың тайбың кожа-хөбө турарынын аргалың бол-гаш өргөжөк чугулазын чайгыш чок быжым-биле кам-галышкан, Совет күрүңе бот-боттарың ажилдык болу-рун сагындыга үндөйлөш өскө-дө чурттары-биле сады-ын калбартыргың күлү-чүткүң база садыр.

Алдыгы беш чыл планын талазы-биле партияны XX съездинин Директиваларын төлөвилеңиң чогаалып кыл-дыр, ССРЭ-ниң Төп Комитети хөй-хөй муң бүдүрүлгө-р болгаш колхозтар коллективтеринин санааларын барым-лаа. Ол санааларын белеткериңе болгаш чугаалазыңга ажилчыларын, колхозчуларын, үлөтүрүң болгаш кө-дө ажил-агыйын тускай өртемнелерин, өртемнелерин калбаа массалары киришкен. Оларын патриотчу инци-тиазы болгаш ийи-бүрү талазын бүдүрүлгө дуржула-зын алдыгы беш чылда улус ажил-агыйын тус-тус ады-ларын хөгжүдериң сорулаларын эң долгу-биле тозаргай-лаар, социалистик үлөтүргө, көдө ажил-агыйда, транс-портта иштиң кайгамчык улуу аргаларын илердип амыр талазы-биле Төп Комитетке дузалаар.

Беш чыл планын оналдаларын бүдүрүлгелерге, кол-хозтарга, МТС-терге, совхозтарга болгаш тудуларга 1956 чылда чедирген турар кылдыр 1956—1960 чылдарың ал-дыгы беш чыл планын ботландырың үндөйлөш министрстволар, ведомстволар, өвчөлдөшкен республикалар болгаш экономикти районнар аайы-биле эң чоокку хуусаа-да чогаалып кылдыр болгаш бадылаары өргөжөк чугула деп сөөз санап тур. Ол болза, беш чыл планын ботландырың-че массаларын чогаалыч илдепкей мобилизастарыңга, улус ажил-агыйын бүгү адыларынга иштиң чээ кур-лазыларын илердиринге, планын оналдаларын күсүди-ринге тодаргай контролду тургузарыңа дузалаар.

Совет Эвилелиниң Коммунист партияны XX съезди-ни ССРЭ-ниң улус ажил-агыйын хөгжүдериңиң алдыгы беш чыл планын оналдаларын долур болгаш ажыр күсүди-рин дөш бүгү улустун социалистик чарыкын калбартырың-че бүгү ажилчыларын, колхозчуларын, совет интелли-генцияны кылгырып тур. Алдыгы беш чыл планын ботланды-рың социалистик экономиканы хөгжүдөңгөң, улустун хөргөлдө чүдүлгөңиң элбекшин тургузарың сорула-ларын шийтирээринге, бистин чүрүвүзү коммунист нити-биле тургузарыңа бурунгаар чээ улуз базым болур.

Улам эки ажилдар

АБЫЖАК. (Телефон-биле). Чээ-Хад рай-онун ажилчы чоннары ССРЭ-ниң XX съездинин шийтирлерин бүгү совет улус-биле бир дөмө сеткил ханышкыны-ны күлөп ал, ону амыралга ботлан-дыры дөш сору кыришкенин ажил-дал турар. Сталин аттыг көдө ажил-агый артелинде парторганизация секретары эш Шарафиниң редакция динтааны бол-за:

— Съездинин материалдарын таныш-лаш, чаагайжылыганын болгаш тайбың күш-ажылын ол улуз программанын че-дишкенин ботландырыңа колхозчу-лар мурнукудан кам дагыр күдө-ишкенинде ажилдал турар. Чыкы хөв ажилыңа белеткел бистин колхозта ам дооступ турар: тараа култураларын үрзинери чедир база шупту аргала-тыңа, картофелге 40 тонна үрзин шыгыжатыңа, ногаа болгаш өскө-дө култураларын үрзинери белен. Ол

ышкан нитиниң малы менди болгаш хур кыштагал турар.

Сталин аттыг колхозтун 322 өргө-лөрдүн 302 өргө чаагайжы кылды-ган чуртталга бажыңары болган чорус партия болгаш чазартың совет кижи-лерин материал-културлук деңгээл бедир дөш улуз сагыш салып турарын ботландыңа. Бо чылын колхозчуларын шуптуун чуртталга бажыңары-биле хан-дырган турарын тудужулар (брига-дири эш Борбаанай) сөөз материалы танымал турган хуралга хүлөңгөн. Бри-гада 4 чуртталга бажыңары болган чээ клубтук туулгалары дооскаш, ам медпунктуну, тараа складын тудула-рын кылдып эгелер берген. Ол ышкан бе-леткениң 800 кубометр туулганын колхоз төвүчө массалык сөөртүп турар. Бригадада күш-ажылдың организастымы эки.

Шаңгыда хой фермазын коллек-тивизациялаар.

винге танымалга хуралы күш-ажыч улуз көрүлүшкүңүң аргалар. Каларчы 70 харың эш Таңгыттың чугаалазы бо-за:

— Хой каларчында чели чыл ажыр ажилдал келди, мөң котлан хоймда бо аразында когаралдык таварылга болбаа. Төрөн чуртунуң, Коммунист партия-нын хөдө дөш мөң сонгаар улам эки ажилдар мен. Мөң калары турарын 380 хойну бирөөн-не бо чылы 2 килограмм дукту кырып, төрүр чус хой бүрүзүл-не 105 хураганнарын өстүрүп алырмын хүлөңдүм.

Болжотун сүт-бараан фермазында март 1-ге чедир 66 инектер төрөң, бызалары менди, ол инектерин шуптуун хайдактап саарын организастаа. Инектин сүтүрүн чедип алырмың фермазын коллективизациялаң санынчыл тодаргай хүлөңгө-лөрүн алган.

Болжотун сүт-бараан фермазында март 1-ге чедир 66 инектер төрөң, бызалары менди, ол инектерин шуптуун хайдактап саарын организастаа. Инектин сүтүрүн чедип алырмың фермазын коллективизациялаң санынчыл тодаргай хүлөңгө-лөрүн алган.

Даниянын Премьер-Министри болгаш Даштыкы хөргөктер Министри Х. К. Хансенниң Москвада келгени

Совет чазактың чалаанын Бугаар Даниянын Премьер-Министри болгаш даш-тыкы хөргөктер Министри Х. К. Хансен калайы-биле калы март 2-де Москвада че-лип келген. Оң-биле кады Чырыдышкын Министри Ю. Бомхольт калайы-биле ка-ды, Даштыкы хөргөктер министрствонун чингиле секретары Н. Свеннингсен, Даниянын Югославияны Федеративт Улус Республиказында Элчини Р. Кьер, Даштыкы хөргөктер министрствонун парламента кидизинин эргелекчи С. А. Кристенсен, даштыкы хөргөктер министр-ствонун секретары Б. Ольсен, Даштыкы хөргөктер министрствонун экономикти кидизинин харысчалгы ажилдакчы Х. З. Тране болгаш Даниянын бөлүк жур-налистери база чедип келген.

ССРЭ-ниң Данияда Оңа болгаш Бүрүн эргелиг Элчини Н. В. Славин база ыччан Москвада чедип келген.

Даниянын болгаш ССРЭ-ниң күрүңе туртары-биле каастан шимзөө Вуюков аэродромунга Даниянын Премьер-Ми-нистри болгаш даштыкы хөргөктер Министри Х. К. Хансенин ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлелиниң Дарга-зы Н. А. Булганин, ССРЭ-ниң Ми-нистрлер Чөвүлелиниң Даргазын Бир-ги Оралакчы болгаш ССРЭ-ниң дашты-кы хөргөктер Министри В. М. Молотов, ССРЭ-ниң министрлер С. Ф. Антонов, В. Г. Бакаев, Н. А. Бенедиктов, И. Г. Ба-банов, В. В. Макевич, Н. А. Михайлов, ССРЭ-ниң даштыкы хөргөктер министриниң оралакчылары А. А. Громико болгаш В. С. Семенов, ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүле-линиң чанында хамааты агаар флотунун Кол эргелекчи начальниги С. Ф. Жаворонков, ажилчы чоннар депутаттарынын Москва хоорай Советинин күсөкомунун даргазы

Н. П. Бобровников, ССРЭ-ниң Даштыкы хөргөктер министрствонун скандинав чурттарының кидизинин эргелекчи М. Г. Грибанов, Даштыкы садыг министр-ствонун барын талакы чурттары-биле садыглыкта эргелекчинин начальниги Н. И. Чесалин, ССРЭ-ниң Министрлер Чөвү-лелиниң Даргазын протокол начальниги Е. А. Тарабрин, Москва хоорайның ко-менданты генерал-майор Н. С. Колесни-ков, ССРЭ-ниң Даштыкы хөргөктер ми-нистрствонун протокол кидизинин эр-телекчиинин хүлөңгөң күсөдип тур-рар Л. Ф. Теплов, совет болгаш даштыкы журналисттер уткааннар.

Даниянын Премьер-Министри болгаш Даштыкы хөргөктер Министри Даниянын Оңа болгаш Бүрүн эргелиг Элчини А. Мерк, элчин черинин ажилдакчылары, а ол ышкан ССРЭ-де туруп турар дипломаттыг төлөк черлеринин баштыңары база уткааннар.

... Н. А. Булганин биле В. М. Молотов самолетка чед бергенер. Х. К. Хансен болгаш ону үлөп келген кижилер Н. А. Булганин-биле база В. М. Молотов-биле наймалды-биле хол туттуп менделеш-кенер. Оң сонга Х. К. Хансенин аэро-дромга уткушкунга келген совет күрүңе ажилдакчылары-биле, а ол ышкан дипломаттыг корпустун кижигүңгөр-биле таныштырган.

Даниянын Премьер-Министри болгаш Даштыкы хөргөктер Министри Х. К. Хансенин уткуп ап турган үдө аэродромга хүндүлүг танымалды тургаскан болгаш Даниянын база ССРЭ-ниң күрүңе гимни-лерин күсөткен.

Аэродромга микрорфон мурнунга Х. К. Хансен чүвө чугаалаан:

Х. К. ХАНСЕННИН ЧУГААЗЫ

— Министрлер Чөвүлелиниң дээрги Даргазы!

Совет Эвилелинге келери менээ улуз өөрүшкүлө болуп турар, мынчанга эвеш чаагай чалаага дөш Совет чазакка чүркетип ханышканын өөрүп четтирим.

Белир хүнерин дургузунда Силерин калбаа делем чурттарың боттарыңы-биле көрүп, совет улустун амыралы-биле танышп алырмың өөрүп турар бис.

Совет Эвилелинге бир-де дугаар көзүп тур мен, мынчанга хамыктын мурнунда на-цизмга улуз дайынның төлөңгөң өргөсөң эрес-маалымар чоруд дөш совет улуска Даниянын чазактын болгаш Даниянын улустун өөрүп четтиргенин илердирин күсөп тур мен. Совет улустун эрес-маалымар чорутарын, каража-когарал-дын болгаш качыдал-түрөгдөлдөрүн, дайынны тилгелерг доозарын болгаш Данияны хостарын хандырыңа оон салышкынын Даниянын улузу утпас.

Бистин ийи чурттарымыз шупт кожа-лар болбайн турар. Мынчалза, Балтий далайын чалгыттары Даниянын-дэ эриктериң, Совет Эвилелиниң-дэ эриктериң чүп турар. Мынчалза техниканың үзөң болуп бистин улам чурттарың аразында хөмчөңи улам-на чок апар чылар. Дания болуңун төөгүзүң бүгү дургузунда өскө күрүңгө-биле илде-пкей болгаш тайбың харылааларын дөткөп келген. Бистин географти ту-руш байдалымыс, бойдус байдалымыс болгаш үзөң-болалдыктын нити чоруду — бо бүгү чүдүлөр өскө улустар-биле бистин чалаа-да чокшумаштырган. Бистин сулалар аргымызга бо тала-зы-биле база улуз ролду ойлаан.

(СЭТА).

Даниянын Премьер-Министри болгаш Даштыкы хөргөктер Министри Дээрги Х. К. Хансенин Н. А. БУЛГАНИННЫН ХҮЛӨП АЛГАНЫ

1956 чылдың март 2-де ССРЭ-ниң Ми-нистрлер Чөвүлелиниң Даргазы Н. А. Булганин Даниянын Премьер-Министри бол-гаш Даштыкы хөргөктер Министри дээрги Х. К. Хансенин хүлөп алган.

Ук бөсөдө ССРЭ-ниң Министрлер Чө-вүлелиниң Даргазын Бирги Оралакчы болгаш Даштыкы хөргөктер Министри В. М. Молотов киришкен.

Премьер-Министр Х. К. Хансенин Чыры-дышкын Министри Ю. Бомхольт, Дания-нын Чырыдышкын Министри дээр-ги Ю. Бомхольт, Даниянын ССРЭ-де Оңа болгаш Бүрүн эргелиг Элчини дээр-ги

А. Мерк, Даниянын Югославияда Оңа эр-гелиг Элчини болгаш төлөкчигерин Ми-нистри дээрги Р. Кьер, Даниянын Даш-тыкы хөргөктер Министрствонун чингиле секретары Н. Свеннингсен үлөп чорза-нар.

ССРЭ-ниң Данияда Оңа болгаш Бүрүн эргелиг Элчини Н. В. Славин, ССРЭ-ниң Данияда черинин чөвүлөкчи А. С. Каплин хүлөп алышкыңа олу-рушканнар.

(СЭТА).

Даниянын Премьер-Министри болгаш Даштыкы хөргөктер Министри Х. К. Хансенин В. М. МОЛОТОВТУН ХҮЛӨП АЛГАНЫ

Марттың 2-де ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлелиниң Даргазын Бирги Оралак-чы болгаш Даштыкы хөргөктер Ми-нистри В. М. Молотов Даниянын Премьер-Министри болгаш Даштыкы хөргөктер Ми-нистри Х. К. Хансенин хүлөп алган.

Премьер-Министр Хансенин Чыры-дышкын Министри Ю. Бомхольт, Дания-нын ССРЭ-де Оңа болгаш Бүрүн эр-гелиг Элчини А. Мерк, Даниянын ЮФР-да Элчини Р. Кьер, Даниянын Даштыкы

хөргөктер министрствонун чингиле секретары Н. Свеннингсен үлөп чорза-нар.

Хүлөп алышкыңа ССРЭ-ниң Дашты-кы хөргөктер Министриниң Оралакчы Н. С. Семенов, ССРЭ-ниң Данияда Элчини Н. В. Славин болгаш ССРЭ-ниң Даштыкы хөргөктер министрствонун скандинав чурттарының кидизинин эргелекчи М. Г. Грибанов олурушканнар.

(СЭТА).

Кызыл хоорай Советинин сессиязы

Бо чылдың февраль 29-та ажилчы чоннар депутаттарының Кызыл хоорай Со-ветинин VIII сессиязы болуп өрткөн.

Сессияга 1955 чылда хоорай бюджет-иниң күсөлдөңгөң болгаш 1956 чылда бюджетти бадылаарың дугайында хо-орайнын күсөкчи комитетинин өтөдүн (илеткели эш В. С. Осерцов) база хоорай Советинин бюджет комиссиязынын өтө-дүн (илеткели эш А. А. Сидоренко) чу-гаалажып көргөн.

Ол айтыргы талазы-биле депутаттар илдепкей кирип, боттарының өрткөтү саналарын берген.

1955 чылда хоорай бюджетинин күсө-лдөңгөң дугайында өтөдүн ордалар та-лазы-биле 16 миллион 102 муң 300 рубль-ге, чарыгалар талазы-биле 16 миллион 691 муң рубльге сессия бадылаан.

Бюджет комиссиязының килеген эдиг-лерин өрөңип көрүшкөн, 1956 чылда хоорай бюджетин ордалар талазы-биле 20 миллион 319 муң 500 рубль, чарыга-лар талазы-биле 20 миллион 319 муң 500 рубль кылдыр сессия бадылаан.

1956 чылда хоорай бюджетинин хөй ну-рузун, тозаргайлаарга, 15 миллион 887 муң 300 рубль улус өөрдөлгөңиң, дамы-камгаланың болгаш социал хандырыл-ганын хөмчөгөргө көрдүң.

Сессия оон ылай организастыг айты-рылар чугаалашкан.

Областың районнарында үрзин уруушкунунун медээзи

(1956 чылдың март 1-де